

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.*

Nr. XII.

1. DECEMBRE.

An. XII. 1886.

Cunoscîntie din Dreptulu canonicu.

(Urmare.)

De ace'a chiemarea episcopiloru nu erá restrinsa si marginita numai la singuratecele comunitati, unde eráu instituiti dela inceputu, ci cu latîrea si ramurirea invetiaturei de inpreuna crescea graduatu si cerculu ingrigirei loru si se estendeá si façia cu totalitatea comunitatiloru crestine mai cu séma in agende, unde cu referintia la un'a parte ori la intréga beseric'a se recerea conlucrarea poteriloru si a cointielegerei imprumutate. Tienerea de atari adunari cari-si tragu inceputulu anca de pre tîmpulu apostoliloru,¹⁾ a devenitu cu latîrea religiunei crestine din seclulu II si III²⁾ de regula ordenaria candu cereá interesulu religiunei si afacerile besericeii, si precum areta unele urme vechie dela impartesîrea la ele nu eráu eschisi neci presbiterii si diaconii m'a chiar' si concursulu poporului se luá in consideratiune, déca natur'a agendeloru obvenitórie permiteá, ori necesitate aducea cu sene³⁾ firesce cá si cuprinsulu acestor'a cá si la ori-ce alte inceputuri erá localisatu in proportiune cu latîrea religiunei crestine si cu restringerea libertatii, de care inca nu se poteá bucurá beseric'a pâna ce nu ajunse religiunea crestina a fi recunoscuta de religiune

1) Fapt. ap. II, IX, XIII, XV si XVI.

2) Tertul. de jejun. c. 13, 21; Ciprian. ep. 75. Conf Siagun'a op. c. 5 si 319.

3) Conf. Richter. op. c. §. 12 n. 4 — Siagun'a op. c. § 326.

a statului prin depusetiunile incepute de marele Costantinu,¹⁾ dupa cari la Niceea se adună primul conciliu ecumenicu alu episcopiloru din tóte partile (*ἀπανταχόθεν*) locuite de crestini.

29. Institutiunea metropolitiloru si dezvoltarea istorica a urmariloru ei.

Tienerea sinódeloru a datu inceputu la dezvoltarea institutiunei metropolitiloru, cá-ci de-si prerogativele cetatiloru matre se vedu a fire esistatu inca din tēmpulu primitivu a besericei crestine dupa inceputulu secl. II²⁾ si pre cumu díce Petru de Marca (de concord. Sacerd. et imper. l. 6. c 1 in Bevereg. adnot. in can. 34 apost.) de pre tēmpulu apostoliloru, totusi tienerea sinódeloru inca a contribuitu multu la dezvoltarea acestei institutiuni, de óre-ce pre lānga impregiurarea cum-cā apostolii de comune in cetatile de frunte incepura a fundá beserici, adunarile besericesci inca se tieneáu cām in atari locuri, din cari cá din centrulu provinciiloru latírea crestinismului si ramurirea institutiuniloru besericesci prin dés'a concurentia si comunicatiune se devena mai possibile si mai usióra; ba fiendu-cā episcopii acoloru locuri cá ai unoru cetati matre (*μητροπολις*) si decisiunile adunariloru aveáu se le comunice cu episcopii provinciei nepresentati la ele,³⁾ de aci 'si luara nu numai numele de metropoliti⁴⁾ ci incepura a si atribuí si unele drepturi

---

¹⁾ Euseb. X, 5. — Kist, Disp. de commutatione, quam Const. M. auctore societas subiit Christiana. Utr. 1818. Hergenröther op. c. p. 304 si Hefele Concil. Gesch. p. 225.

²⁾ Bianchi Della potesta e polizia della Chiesa. I. IV. Cipriano ep. 8. ad Cornel, — Tertul. de praescr. haer. C. 36. Conf. § 24 n. 10. Can. 5. Nic. inlegat. cu c. 6 si 9 antioch. (341) presupune legatur'a metropolitana prin cuventele *Κατὰ τὸν ἀρχαῖον κρατήσαντα τῶν πατέρων ἡμῶν κανόνα.*

³⁾ Teod. Aron op. c. p. 29. Can. 15—I—II can. 1. op. si can. 8. III.

⁴⁾ Numirea de arhiepiscopu e mai târďa de dupa secl. 4 si obvine mai antāiu la eppulu de Alesandria, dela Justinianu in cōce cu acestu nume incepura a se numí si eppii altoru cetati mai

si prerogative fația cu cei alalalti episcopi si cu besericile provinciei, ¹⁾ intru atât'a, câtu in can. 34. apost. prin τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον se intielege metropolitulu, fora de invoirea carui'a dupa can. 9. antiochenu — (ἀνευτε ἐκείνου γνώμης) nu poteáu face ori-ce ceialalti episcopi ai eparchiei. ²⁾ Dar' si dela metropolitu pretindu canónele că pentru sustienerea pazei se nu faca nemica fora scirea eppului. ³⁾

Cumcà institutiunea metropolitiloru a esistatu si inainte de seclulu III apare din Tertulianu de praescript. haer c. 36, carele in Asi'a aduce de atari intre altele Efe-sulu, in Achai'a Corintulu, in Macedoni'a Fillippi si Tezalonic'a in Itali'a Rom'a. Acestui'a secundeza si Ciprianu (216) afirmandu că provinci'a lui se estende preste Numidia si ambele Mauritanie (ep. 8 ad Cornel. conf Bevereg adnot. in c. 34 apost.) Ma, cum-cà acésta institutiune in seclulu IV erá cá una datina invecchita si in apusu mai apriatu se vede din can. 6. Conc. Nic. carele (ori dupa-ce interpretare a cuventeloru) vorbesce despre prerogativele unoru eppi cá despre una datina vechia. Canónele altoru sínóde ⁴⁾ celebrate de pre acelu tēmpu, inca vorbescu despre eppulu scaunului primu, si can. 6. Nic. intâiatatea scaunului rom. o reproduce cá daten'a vechia (τὰ ἀρχαῖα ἑθνη.) Acésta institutiune, a esistatu si pre tēmpulu lui Ireneu ⁵⁾ carele († 202) vorbindu despre beseric'a romana dîce că la acést'a e de a recurge pentru că are antâiatate mai mare „potiorem principalitatem.“ ⁶⁾

---

mari. Numirea mai târdîa de patriarchi (ἀρχοντες πατρῶν — principes patrum) luata dela judei (Bever.) ocure mai antâiu la Socrat. schol. hist. I. 5. c. 8 in concil. ec. II. In actele concil. calced. e sinonima cu archieppu, dar' cumc' a esistatu mai nainte apare din c. 6. conc. I. unde metropolitii suntu supusi patriarchiloru. Conf. can. 28. calced. Pedalionulu in esplicarea can. 6. Nic. dîce că numirea de patriarchu e de pre tēmpulu lui Teodosiu celu micu.

¹⁾ Cherrier op. c. § 199. Walter op. c. § 18.

²⁾ Conc. Nic. c. 4. 6. antioch. can. 9. calced. c. 29. Cuventulu eparchiea (ἐπαρχία) e formatu din arabiculu ebarshia mutantu pre b in p. ³⁾ Can. 34—35 ap.

⁴⁾ C. 39, 54, 55, 88, 96, 104, 118, 123, 124. Cartag. (418.)

⁵⁾ Advers. haer. III. 31. ⁶⁾ Conf. si Ciprianu mai susu.

Antâiatatea acést'a a unor'a de între episcopi de la începutu erá localisata dupa tîenuturi încátu de beserici cu antâiatate se considerá pentru fia-care tîenutu beseric'a întemeiata de cutarele dîntre apostoli. Asia se considerá pre la conciliu. Nicenu ¹⁾ beseric'a din Antiochi'a cá fundata de Petru apost. cea din Alesandri'a întemeiata prin s. Marcu la specialulu indemu alu lui Petru apost. si in apusu Rom'a. La numerulu acestor'a se mai adnumerá totu in ace-lasi conciliu (can. 7) Jerusalimulu. (Heges. ep. Eus. III, 33) din consideratiune cá si acést'a are beserici pompóse si se póte laudá cu renumele de prim'a beserica matre, inse fora de a prejudecá metropolitului din Cesari'a, a carei beserica de inpreuna cu cea Efesina si Eraclena sub nume de esarchate asemenea se avantasera la gradu mai inaltu. ²⁾ Asia se innaltîa pre tîmpulu conciliului Constantinopolitanu (381 can. 3.) si cea constantinopolitana (sufragana pâna aci Eraclenului ³⁾ carei'a mai târdîu in conciliulu Calcedonense (451 can. 28) din consideratiune cá Constantinian'a este Rom'a nóua (intarindui antâiatatea) i-se dede si juredictiune preste diecesele Asiei, Traciei si ale Pontului.

Între tóte besericele mai avantagiósa se vede a fi fostu si pâna aci pusetiunea besericei romane, nu numai pentru-cá in apusu afora de dîns'a alta baserica nu se poteá laudá cu instutiune traditiunale, ⁴⁾ nemidilocitu apostolica, dar' si pentru-cá Rom'a fiendu inca capitalea lunei, concurenti'a si comunicatiunea cu dîns'a o faceá se fia in legatura din tóte partîle. ⁵⁾

(Va urmá.)

J. Papíu

---

¹⁾ can. 6. ²⁾ Mai târdîu beseric'a Jerusalimitana devení metropolitana preste cele din Judea, Samari'a si Galilea, Antiochian'a preste cele siriace, Alesandriin'a preste cele egiptene; Cesarian'a erá preste 11, efesin'a preste 6 provincie, éra Eraclenul'a preste Europ'a, Traci'a, Henuimontiu, Rodope, Mesia si Scithi'a. Hergenröther op. c. p. 196 si 386 T. I. P. 1 Conf. Siagau'a Drept. c. p. 102 §. 141. vedi n. 10. §. 24. ³⁾ Hergenröther o. c. p. 387 §. 221. — Balle-rini de potest. summ. pontif. Edit. I. Romae 1850 C. VI. p. 75. ⁴⁾ Ireneu adv. haer. III, 3. Hergenröther l. c. p. 117. ⁵⁾ In acestu periodu de tempuriu începù a se desvoltá institutiunea monachale in oriente, dar' mai alesu in Egiptu.

Serbatorile preacuratei vergure Maria.

Serbatori'a Bunei-vestire a Preasantei Dómnei nóstre Nascătoriá de Domnedieu si pururea Vergurei Maria.

(Urmare.)

S. baserica marturisesce si vestesce că „Cea bine-cuvântat'a Maria este minune necuprinsa si netêlcuita, mai pre susu de firea cea stricaciósa,“¹⁾ de acareia marire cea domnedieésca tóte s'au spaimentatu; pentru-cà Ea „cá Vergura carea nu scie de nunta in pântece a avutu pre Domnedieu celu preste tóte.“²⁾

Spre adevierea acestor'a apoi, pre lângá reimprospetarea cuvintelorú de buna-vestire ângerésca, desfasiura marirea ceá divina, — preamaresce demnitatea cea cerésca a Mariei cá Mamei si Nascórei de Domnedieu. — Anime:

S. baserica marturisesce că, Ace'a, carei'a ângerulu aduce bunele vestiri de bucuria este: „Porumbiti'a cea buna, — prea-sânta, un'a nestricata, cu totulu fára macula si un'a alésa alui Domnedieu,“ — vestesce că Ea e: „norulu celu insufletítu alu Sórelui,“³⁾ — „Vergur'a carea nu scie de mire si e ne-ispitita de nunta.“⁴⁾

S. baserica cu gur'a ângerului in loculú intristarei bucuria domnedieésca si negraitá vestesce Mariei,⁵⁾ í-i anuncia venirea Imperatulú toturorú si Domnedieu la Ea; — o chiama se se gatésca spre primirea mannei vietiei, a Cuvântului lui Domnedieu, — alui Christosu adevेरulu.“⁶⁾

Pentru ace'a cu cuvântulu mántuiriei o numesce „plina de daru“. „Plina e de daru, pentru-cà Ea e „cartea Domnedieésca“ intru carea cu degetulu Tatalui va se se scrie domnedieesculu Cuvântu intrupându-se,“⁷⁾ — „Luminariu de

1) Sed. 1--25, — Pripél'a 2 odei IX--25.

2) Od'a V--25.

3) Stichir. Inseratului 24.

4) Marire Ins. 24.

5) „Marire“ Stichov. — 24. — „Marire“ Sed. 3--25.

6) Trp. 2, 3 od'a I. — Stichir'a 1.--24 Ins. — Trp. 2. od'a IV--24.

7) Trp. 3. od'a III--24.

auru, care primesce foculu domnediescu;“¹⁾ muntele celu mare de bunatati adumbritu, de-câtra Avacumu prevestitu“²⁾ — melusiau’a cea nespurcata si toiagulu celu de taina.“³⁾

Plina de daru si binecuvântata intre muieri este Prea-sânt’a Maria, pentru-cà, Ea e „norulu celu usioru alu luminei,“⁴⁾ — „asiediamentulu imperatului cerescu,“ si „incaperea cea prea-onorata.“⁵⁾

Plina e de daru Prea-curat’a Vergura si a aflatu daru inaintea Domnului, daru, „care nici-odata nu a aflatu alta,“⁶⁾ — „pentru-cà Ea e domnediesc’a mirésa mai-’nainte ronduita,“⁷⁾ — „sânti’a prea-stralucita si camer’a nemoriei.“⁸⁾ pentru-cà Ea e „rugulu celu de taina,“ — „singura cea bine-cuvântata, carea a pazîtu sigilulu.“⁹⁾

Mari’a cea plina de daru si bine-cuvântata este „lo casiulu lui Domnedieu,“ — „luminatoriulu luminei,“ — „baseric’a incapetória de Domnedieu, cortu de Domnedieu in-frumsetiatu si scar’a cea vediuta de Jacobu.“

Ce e inse caus’a pentru-carea s. baserica si in acést’a serbatóre a Prea-curatei cu aceste si asemenea numiri mistice si simbolice, — cu aceste agràiri si laude prea-marite o întêmpina si prea-inaltia pre Prea-sânt’a Maria?

Ce e caus’a?

Éta ne spune s. baserica, cà:

„Facatoriulu, Domnulu si punetoriulu celu adevveratu de lege, cunoscându-o cá pre unu trandafiriu din vâi curatu, si cá pre unu crinu cu bunu mirosu, a iubit u frumseti’a Celei cu totul fâra macula, a sicriului celui cuvântatoriu,“¹⁰⁾

1) Trop. 4 od’a III—24.

2) Trp. 4. od’a IV.—24.

3) Trp. 1, 2 od’a V—24.

4) Trp. 1. od’a VIII—24.

5) Stichir. Lit.

6) Angerulu 1. od’a I—25.

7) Angerulu 1. od’a VI—25.

8) Angerulu 1. od’a VII 25.

9) Ang. odei IV, — Sedelu’a dupa od’a III -25; Trp. 4. od’a IX—24.

10) Trp. 3 od’a VIII, — Trp. 3. od’a 9—24.

si prin venirea Spiritului sântu, curatîndu sufletulu si sântîndu trupulu Ei¹⁾, pantecele celu prea-curatu mai-'nainte prin Spiritulu curatîtu, polata portatória de lumina s'a facutu.²⁾ Si astu-feliu sântîndu-se pantecele celu feciorescu, intrênsulu cele ce suntu mai pre susu de omu, prea-marite, ne-graite, si mai pre susu de fire a lucratu.³⁾ a realizatu svatulu celu comunu domnedieescu alu S. Treime, misteriuulu celu mare, nesciutu, nespusu si inainte de veci ascunsu.⁴⁾ — Incátu adeca fâra de semêntia, fâra stricarea Fecioriei, Fiiulu celu eternu si de o fiintia cu Tatalu si cu Spiritulu sântu, din ceriu in pântecele celu pururea feciorescu se asiédia. — Cu vointi'a Tatalui, cu lucrarea si puterea Spiritului sântu Domnedieu se intrupéza, omu se face. — In urmarea acestei'a apoi Prea-sânt'a Maria se face mama curata alui Christosu, — Nascatória de Domnedieu cea binecuvêntata a Fiiului celui Prea-inaltu.⁵⁾

Privesce dara, O, crestine! cà cum s'a realizatu in Prea-sânt'a Mama svatulu celu domnedieescu, svatulu intielepciunei, consiliulu pietatei, — cauta cum a pusu Domnedieu intr'êns'a plinirea bunetatei si totu pretiuulu rescumperarei nóstre! si recunósce, cà tóta sperarea, totu darulu si tóta mântuirea dintr'êns'a isvoresce, recunósce cà „de vei departá pre acestu corpu solariu, care lumea o luminéza unde va remané dîu'a? de vei departá pre Mari'a, stéu'a acést'a a mării, nu va remané decátu intunerecu si umbr'a mortiei.“⁶⁾

Cunoscîndu acuma bunetatîle aduse nóue prin buna-vestirea ângerésca celebrata in dîu'a acést'a prea-nobila; cu marire spirituala se predicâmu marirea Acelei'a vergure

1) Prin adaugerea si inmulirea gratiei.

2) Nasc. 3. od'a VIII; „Marire“ Stichov. Manec. — 25.

3) Stichir'a 3 — Inser. 25; — Anger 2 odei I—25.

4) Stichir. 2.—26 Martiu.

5) Ang. od'a VI—25. Sed. odei III—24 si Marire; Prip. 3, 5 odei IX—25,

6) S. Bernard. in nativ. B. M. V. op. sel. T. XII. n. 6 pag. 179 seq.

si mame, se laudăm pre ace'a carea este isvorulu, radacin'a si temel'ă tuturoru bunetăților de mântuire. Cu bucuria sufletesca se primim bunele vestiri ale cuvântului mântuirii, pentru-că din ace'a ese mântuirea noastră, — de acolo stralucesce libertatea noastră. Prin ace'a buna anuniere s'a inceputu opulu rescumperarii noastre, ace'a e inceputulu sântirii noastre, de-cătu carea nimica nu este ómeniloru mai placutu, nimica pamânteniloru mai pretiosu, — nimica moritoriloru mai bine-primitu.¹⁾

Se mergemu dara cu totii, beștrâni si tēneri, tóta cēt'a creștiniloru se onorăm pre Dómna'ă noastră de Domnedieu Nascătoria si cu lauda se inaltiamu frumseti'ă curatēi, inaltēmea sântēi Ei, — se preamarimu marirea cea ceresca a Acelei'ă „cārei'ă nime dintre cei de mai-'nainte a fostu asemenea in curatā, — nici in venitoriu vā fī mai sântu cá si Ea,²⁾ se onorăm verguri'ă cea fāra macula si maternitatea cea sânta a Mariei, — căci „din veci nu s'a audītu cá cinev'a se fia fostu mama si vergura.³⁾

Cu frica sânta, cu pietate creștinesca se ne apropiām la Prea-sânt'ă Maria Mam'ă lui Domnedieu, fāra tacere se o laudăm si se o marim, si cu versulu āngerului reinproșpetāndu bunele vestiri de mântuire ne-inctatu se-ī dīcemu :

„Bucurate singur'ă Mama alui Domnedieu, frumseti'ă cea mai ilustra si mai marita a celoru ceresci si pamēntesci si a celoru de-desubtu! — Bucura-te singura Mam'ă lui Domnedieu, carea de-cătu ori-ce radia mai stralucita, si decătu ori-ce curatia mai curata esti! Bucura-te ce'a-ce esti un'ă Mama alui Domnedieu, carea de-cătu ori-ce lucru mai venerata, si de-cătu tóte audīrea mai desfatata esti. — Bucura-te un'ă Mama alui Domnedieu, carea de-cătu tóta dulcēti'ă mai placuta, decătu totu lucrulu nobilu mai no-

¹⁾ Cfr. S. Sophr. in Deip. anuniat. n. 49 T. XXXIV. op. sel. l. c. pag. 317.

²⁾ S. Damasc. Hom. 1. n. 4. l. c. pag. 8.

³⁾ S. Bernard h. I super. „Missus est. . .“ l. c. pag. 64.

bila esti. — Bucura-te singur'a Mama alui Domnedieu, căci numele acest'a alu teu la tóta faptur'a crestinésca este mai maritu si mai iubit. — Bucura-te un'a Mama alui Domnedieu in eternu laudata, ce'a-ce esti in veci vestita si in vecii veciloru marita. — Bucura-te singur'a Mam'a lui Domnedieu carea intru totu némulu si némulu de ângeri si de ómeni cu o gura si cu reverintia esti prea-marita.“¹⁾

In urma se percurgemu cu sufletulu, si se meditãmu mai odata preste obiectulu prea-maritu, preste ide'a prea-sânta de credintia a serbatórei nóstre; se recugetãmu si se ne innaltãm cu mintea luminata prin credintia la considerarea misterului celui sacru si domnedieescu descoperitu nóue in ace'a serbatória: si atunci a buna séma cu pietate vomu recunósce că s. baserica cu totu dreptulu numesce acést'a serbatóre a Bunei vestiri — „Serbatóri'a Fecioriei,“ — si „inceputulu mântuirei,“ — cu reverintia fiésca vomu murturisi cu S. Ioanu Damascenu că Serbatóri'a Bunei-Vestiri este: „Inceputulu serbatoriloru,“ — „capulu solemnitatiloru nóstre,“ — este Clădítu'a cea mai nobila“ si „mai escelenta in lume“, — „principele celoru-alalte solemnități“ si „serbatória cu totul noua si regala,“ intru carea cele ceresci, cele paméntesci si cele de de-subtu cu tóte cele intr'ênsele create impreuna se bucura,²⁾ pentru-că „in acést'a dî Fiiulu lui Domnedieu celu ce este mai-'nainte de tẽmpu fiulu omenescu se face, — că in ace'a serbatória se reamintesce memori'a reinoirei omenesci, — se sterge blastemulu pe-catului stramosiescu, se sântiesce firea nóstra prin asiediarea Creatóriului intrẽns'a, — pentru-că in ace'a Domnedieu a-totu-facatoriulu si-a ziditu sie-si baserica sânta pre Mari'a Vergura pretiosa, binecuvẽntata, sânta si curata... de-cãtu care mai curata la trupu nu se va aflá in totu genulu omenescu, — sânta cãtu mai sânta la anima nu va mai fí intre creaturele intielegutórie.“³⁾

1) S. Damasc. Hom. II de annunciat. n. 6 l. c. pag. 22.

2) Hom. I si II. pag. 5, 10, 13, 14, 15, 29. l. c.

3) S. J. Damasc, pag. 6. l. c.

Cu sântia si cu sântiu sublimu se celebrâmu dara serbatóri'a cea sânta si sublima a anuniarei sânte si sublime, se-o tiñemu cu cuvenintia si cu onóre démna de ea, aducându Mamei Domnului si Fiiului Ei celui domnediescu sacrificiale curate ale fapteloru celoru bune. Luminatu se serbâmu acést'a solemnitare splendida cá prin trêns'a intru adeveru se dobândimu acele bunatâti ceresci, ale càror'a radecina si isvoru si mama s'a aretatu Prea-curat'a Maria intru Domnulu nostru Isusu Christosu, carui'a impreuna cu Tatalu si cu Spiritulu sântu se cuvine onóre, domnire si marire in vecii veciloru Aminu.¹⁾

ISTORICULU.

Dupa pertractarea obiectului dogmaticu alu serbatórei nóstre din cestiune, va fi se notâmu câtu-si de pucinu si despre Istoriculu séu inceputulu acelei'a.

Suntu nescari scriitori, cari pre urma Bolandistiloru ar vré se scie, cá serbatóri'a Bunei-Vestire²⁾ si trage originea din tîmpulu SS. Apostoli,²⁾ séu ce e si mai multu cá ins'asi Preacurat'a Maria o ar fi celebratu, — a càrei'a esemplu apoi l'a urmatu SS. Apostoli.

Altii din contra sustînu cá serbatóri'a acést'a s'ar' fi introdusu numai in véculu alu VII-le, fiindu-cá in Sinodulu Trullanu (682 can 52) s'a statoritu, cá in SS. Pareseme e opritu a face sânt'a liturgía deplina afara de Sambat'a si Dominec'a si in serbatóri'a „Bunei-Vestire.“

Nóue ne place calea midiulocía intre ambele acestea opiniuni. — Pentru-cá parerea celoru dintâiu se pare a fi prea esagerata si nici cá e comprobata, — éra a celoru din urma chiaru ratacita, de-óre-ce celu pucinu in biseríc'a orientala despre celebrarea acestei serbatóre se afla urme cu multu inainte de Sinodulu Trullanu. Anume:

S. Proclu Patriarchulu Constantinopolei († 446) in presenti'a lui Nestoriu a tienutu cuvêntare despre demnitatea

¹⁾ Cfr. S. Sophr. l. c. pag. 319.

²⁾ Cfr. si S. Beenedict. XIV. de Festis.

Mariei că Mam'a Domnului, si inca probabilu că chiar' in serbatóri'a Bunei-Vestiri despre carea dîce, că: „Desî dîlele, serbatorile asiediate intru memori'a toturoru sântiloru suntu minunate, dara acelea intru nimica nu au asemenare in marire cu solemnitatea dîlei acesteia.“¹⁾ — Totu acestu Patriarchu dîce la anulu 430 si ace'a că serbatóri'a acést'a s'a introdusu in baseric'a orientala deja cu 50 de ani mai'nainte, si că in intregu véculu acel'a in care elu a traitu, s'a celebratu.²⁾

Apoi S. Cyrillu Alesandrineanulu care in Sinodulu Ephesinu (431) adunatu contra ereticului Nestoriu in numele Pontificelui rom. Celestinu I. a presiediutu, dupa condamnarea lui Nestoriu inaintea parintiloru sinodali inca a tînutu o cuvîntare intru laudele Prea-sântei Maria, că Mamei lui Domnedieu.“³⁾

S. Sofroniu Archiepiscopulu Jerusalimului († 638) asemenea are cuvîntare pre acést'a serbatória, de unde s'ar' cunósce că pre acestu tîmpu serbatóri'a Bunei-Vestire a fostu serbatóre legata. — Éra

S. Joanu Damascenu (676—780) aprópe de tîmpulu Sinodului Trullanu inca are oratiuni pre acésta serbatória. — Altu-cum Canonulu serbatórei, compusu de acestu S. Parinte, presupune că acésta serbatóre nu de ieri de alaltieri, ci prin seri'a aniloru si-a cascigatu sanctiunea cuvenita de o serbatória legata.

Prescrise rituali.

Serbatóri'a Bunei-Vestiri are o dî inainte-serbare si o dî dupa-serbare, si are acelu privilegiu inca, că ori in ce dî a postului celui mare ar' cadé — afara de septeman'a cea mare — in ace'a este deslegare la pesce.

¹⁾ Proclu orat. II n. 1, 2. l. c. pag. 30—32.

²⁾ Cfr. Sullay István „A boldogságos szüz Mária tisztelte“ Eger 1882 pag. 325.

³⁾ S. Cyrilli Alexandriae Archiepiscopi Homilia. Vedi Opusc. selecta T. XII pag. 39.

De óre-ce serbatóri'a Bunei-Vestiri totu-de-a-una cade in tîmpulu SS. Pareseme, si anume între tîmpulu dela Jói a 3-a Septemâna a Postului si între Mercurea Septemânei luminate, — pentru-cá officiuu s. postu se nu collideze cu officiuu sacru alu serbatórii: prescisele rituali ale acestei serbatóre suntu cu de-a-meruntulu statorite.

Lasându la o parte prescisele speciale fația de modulu implinirei intregului officiu, anume: cá cum suntu de a-se luá cântarile si cetirile, — din prescisele generale dâmu ací urmatórele:

I. Preserbarea Bunei-Vestiri.

a) Déca preserbarea cade pre ori si care dî a postului — afara de Sâmbata si Domineca — la Inseratu dupa „Dómne strigatu-am“ se iau cântarile pre 8 (2 ale dîlei, 3 a Triodului si 3 ale serbatórii) — se cetescu Paremiile si apoi se face Liturgi'a Presântíteloru.

b) Déca Preserbarea cade pre Sâmbat'a a 3-a séu a 4-a din SS. Pareseme, atunci Vineri sér'a dupa „Dómne strigatu-am“ se cânta Inseratululu cu cântarile asiediate (vedi mai pre largu in Triodu) apoi Parimiile si Presântítele, — éra Sâmbata demanéti'a dupa officiuu Manecarei si alu Óreloru se face s. liturgia a S. Joanu Chrisostomu.

c) Déca Inaintea-serbare se intêmpla pre Dominec'a a trei'a adeca a inchinarei crucei, fația de Inseratu si officiuu Manecarei se se véda Triodulu, — éra fația de celebrarea s. liturgie este de insemnatu cá se face s. liturgia a Marelui Vasilie cum e prescisu pre a III-a Domineca in Postu.

d) Cum este de a se impliní officiuu divinu cându preserbarea ar' cadé pre Miercuri, Jói si Vineri septeman'a a IV-a se se véda mai pre largu prescisele in Triodu.

f) Déca preserbarea cade in Dominec'a IV. ori V. a s. postu, atunci mai antâiu se pune officiuu inviarei adeca alu Dominecei, apoi celu alu inainte-serbarei.

g) De se intêmpla Inainte-serbarea in Sâmbat'a Aca-tistului, a V. septemâna, atunci Vineri la Inseratu se cânta

stichirile dîlei, — ale acatistului si apoi ale Inainte-serbarei, — se cetescu parimiile si se face s. liturgia a Presântiteloru.

Éra Sâmbata deminétia la Mânecare dupa „Domnedieu e Domnulu“ se cânta: Tropariulu Acatistului, — „Marire si acum“ a Inainte-serbarei, si cele-lalte precumu si s. liturgia a S. Joanu Chrisostomu. — In urma

h) Déca preserbarea cade pre sâmbat'a lui Lazaru, atunci s. oficiu alu preserbarei se cânta Joi in ace'si septemâna.

II. Prescisele serbatórei proprie.

1) In genere, de este postu, atunci se face Inseratu cu s. liturgia a Presântiteloru (unde se face!) asia cà parimiile se dîcu ale dîlei si ale serbatórei.

In dîu'a de serbare se face priveghiare cu officiulu Dupacinariului si cu Litia (si inca cum e prescisu acést'a ar' fí se se faca la ór'a I a nóptei).

Mânecarea dupa prescisu se face impreuna cu ór'a I, — éra la ór'a 3. a dîlei (9 óre deminétia) se cetesce officiulu óreloru 3, 6, 9 si Intipuitórele, dupa care se incepe numai de-câtu Inseratulu.

Precându se cânta stichirile Inseratului, preotulu are se faca proscomidia. — La „Marire“ Stichiriloru se face Intratulu celu micu cu Evangelia, apoi se cetescu Parimiile dîlei si ale serbatórei. — Dupa Parimii se díce Ecteni'a cea mica, apoi se cânta Trisagiulu. — Trisagiului urmédia cetirea Apostolului dîlei, apoi Evangeli'a, si cele-lalte ale Liturgiei S. Joanu Chrisostomu, cântându-se in locu de „Cuvinese“ Irmosulu dela od'a IX si cuminecariulu „cà a alesu Domnulu Sionulu“ s. c. l. — Dreptu-ace'a nu se face liturgi'a Pre-sântiteloru, cum ar' vré se scíeunii, ci a S. Joanu Chrisostomu, pentru-cà nu se cuvine cà in acésta dî mare se se arete cev'asi semnu de intristare ori de plansu, càci este serbatóri'a bucuriei a tóta luméa, pre-cându Pre-sântítele pórtá pre sine caracterulu intristarei. (Cfr. not'a lui Joanu Postniculu in Triodu.) In specie:

2) Cându se întempla Bun'a-Vestire Sambat'a a 3-a ori a 4-a septemana in postu: atunci Vineri se face Inse-ratul cu Liturgi'a Presantîteloru, éra Sambatata liturgi'a S. Chrisostomu, tienendu-se firesce Dupacinariulu si Liti'a, cum s'a notatu sub 1).

3) De se întempla Bun'a-Vestire Dominec'a a III-a, a inchinarei crucei — se face S. Liturgia a lui Vasiliu. Totu acésta Liturgia se face in ori carea din Dominecele S. Postu cându ar' cadé Bun'a-Vestire pre vre-un'a din trensele. — E de insemnatu inca cà, déca Bun'a-Vestire cade pre Do-mineca, atunci la officiulu Manecarei totu-de-a-un'a se cetesce Evangeli'a serbatórei si nu a Inviarei, afora de Dominec'a Stelpariloru cându adeca se cetesce Evangeli'a Stelpariloru. — Apoi încátu se mai tiene de Dominec'a a 3-a, in acést'a la Liturgia in locu de Trisagiu se canta „Crucei t'ale,“ — se cetescu 2 Evangelie si Apostole, — in locu de „Cuvinese“ se cânta Irmosulu serbatórei, — si Cuminecariulu atátu alu dílei câtu si alu serbatórei.

4) Déca Bun'a-vestire cade pre Luni in a. IV, V. séu a VI. septemana a Postului, afora de puçine schimbari in of-ficiulu Inseratului, la Manecare se cânta officiulu serbatórei, éra liturgi'a se face a s. Crisostomu, cum s'a insemnatu sub 1.)

5) Cându cade Bun'a-vestire pre Mercurea Inchinarei crucei, Canonulu crucei se canta Luni séu Vineri, — éra Mercuri se cânta intregu officiulu serbatórei, cum s'a aretatu sub 1.)

6) Déca Bun'a-vestire cade pre Mercuri a V-a septe-mana: atunci officiulu preserbarei cu stichirile si Canonulu se canta Luni la rëndulu seu, éra stichirile si Canónele san-tului ce ar' cadé pre Luni se canta la officiulu dupacinariului.

Si pentru-ce se intempla acésta anticipatiune? — pentru-cà atunci Marti in a 5-a septemana se canta Canonulu celu mare. Si intregu officiulu Bunei-vestire se implinesce asia cum s'a insemnatu sub n. 1.)

7) Decumv'a Bun'a-vestire cade pre Joi a V-a septe-mana, atunci Canonulu celu mare se muta pre Marti, si Joi se canta tóte ale serbatórei, cum s'a insemnatu sub 1.)

8) Déca Bun'a-vestire cade pre Vineri a V-a septemana: atunci officiulu preserbarei se canta Mercuri, — éra in diu'a serbatórei se face officiulu divin, cum s'a notatu sub 1.)

9) Cându Bun'a-vestire cade pre Sambat'a a V. septemana a Acatistului, atunci Vineri se face Liturgi'a Presantíteloru, — Priveghiare si Litia, éra sambata Liturgi'a S. Joanu Gura-de-auru

10) De cade Bun'a-vestire sambat'a VI. adeca a dreptului Lazaru, — Vineri se facu Presantítele, éra sambata s. liturgia alui Chrisostomu dupa asiediamentu, inse asia cà in locu de „Trisagiu“ se canta „Câti in Christosu v'ati botezatu,“ — se cetescu Apostoliele si Evangeliile ale serbatórei si a dreptului Lazaru, — in locu de „Cuvine-se“ se canta Irmosulu odei IX. alu serbatórei si Cuminecariulu serbatórei si alu lui Lazaru.

11) Déca Bun'a-vestire se intempla in Dominec'a Floriiloru, afora de cele asiediate in ordulu cantariloru, este de insemnatu cà la manecare se cetesce: Evangeli'a stelpariloru, si „Inviarea lui Christosu“ nu se dîce.

S. Liturgia se face a lui Joanu Chrisostomu, se canta „Trisagiulu,“ in locu de „Cuvine-se“ se canta Irmosulu stelpariloru. Éra a Buneinvestire numai atunci cându acést'a ar' fi Patronulu basericei.

12) Cându Bun'a-vestire cade Luni in septeman'a cea mare, cum suntu de a se pune cântarile este de a se vedé Triodulu. Se se insemne inse cà, Luni deminétia se face Manecare pre rëndu cetindu-se Evangeli'a serbatórei la loculu seu, si cà „Inviarea lui Christosu“ nu se dîce, ci numai decátu Ps. 50. — Dupa Manecare se cetescu Órele, si apoi se face Inseratululu. Cându se canta stichirile Inseratululu preotulu face proscomidia, — la „Marire“ Intratululu cu Evangeli'a, apoi parimiile dîlei si ale serbatórei. Dupa parimii, ecteni'a cea mica — acestei'a urméza Apostolulu serbatórei, Evangeli'a dîlei si a serbatórei, si celelalte ale s. Liturgie alui Joanu Crisostomu,*) — Cuminecariulu serbatórei.

---

*) cà-ci alt'cum e prescisa s. liturgia a Pesantíteloru.

13) Déca se intempla Bun'a-vestire Marti ori Mercuri in septeman'a cea mare: atunci afora de ordulu specialu alu cantariloru ss., insemnatu in Triodu — Luni respective Marti cu Inseratu se face Liturgi'a Presantiteloru, inse cu ace'a deosebire, cà Intratulu se face cu Evangeli'a, apoi se cetescu Parimiile d'ilei si ale serbatórei. Dupa parimii „se se indreptedie rogatiunea mea,“ — apoi Evangeli'a d'ilei si celelalte ale Presantiteloru.

Éra in diu'a de serbatória Marti respective Mercuri, la Manecare se cetesce Evangeli'a serbatórei — si „Inviarea lui Christosu“ nu se d'ice, — éra s. Liturgia se face dupa cum s'a insemnatu sub 1.)

14) Cându Bun'a-vestire cade pre Joi'a cea mare: atunci Mercuri se face s. Liturgia a Presantiteloru cu Inseratu, cum s'a aretatu sub 13). Éra Joi in diu'a de serbare la manecare se cetesce Evangeli'a serbatórei, — si „Inviarea lui Christosu“ nu se d'ice. — Liturgia se face a S. Vasiliu celu mare in modulu cá si Luni p. 12) numai câtu in locu de „Cuvine-se,“ se canta Irmosulu Joiei celei mare: „Cinei t'ale.“ Éra Irmosulu Bunei-vestiri numai atunci se canta déca acést'a este patronulu basericei.

In locu de „Cheruvicu“ si „Cuminecariu“ se cânta Trópariulu „Cinei t'ale s. c. l.“ si „Se se umple gurele nóstre.“

15) Cându Bun'a-vestire cade pre Vineri'a cea mare: atunci in acestu modu se implinesce s. officiu: Anume:

Joi se face s. liturgia a Marelui Vasiliu, cum s'a aretatu sub 14.)

La o óra din nópte (ori si catra deminétia) se incepe officiulu manecarei prescisu pre Joi si se cetescu dupa prescisu ss. Evangelié, pâna la Evangeli'a a VII. Dupa acésta Evangelia se canta Antifonulu versu 4, si apoi se cetesce Evangeli'a serbatórei, dupa cetirea acesteia numai decâtu se cetesce si Evangeli'a a VIII-a a ss. Patimi si Ps. 50. — Dupa Psalmu urmédia stichir'á serbatórei si rogatiunea „Mantuieste Dómne poporulu teu.“

De aci' Canonulu serbatórei, dupa' od'a IX. „Ce'a-ce esti mai onorata“ nu se canta, ci Pripelele serbatórei; — acestor'a urmédia Luminatóriale serbatórei si a dílei.

Dupa luminatória se cetesce Evangeli'a IX. a patimeloru, apoi stichiriile. — Dupa „Marire si Acumu“ a stichiriloru, se cetesce Evangeli'a a X, apoi se cânta „Marire intru cei de susu lui Domnedieu“ si Ecteni'a „Se plinimu rogatiunile nóstre Domnului.“

Déca s'a finitu acésta ectenia, se cetesce Evangeli'a a XI, carei'a urmédia stichóvnele, si dupa acestea se cetesce Evangeli'a XII. Apoi celelalte ale Manecarei. Cându s'a finitu officiulu Manecarei, se cetesce officiulu Óreloru dupacumu e asiediatu pre Vinerea mare.

Dupa officiulu Óreloru la 8 óre din dí se incepe s. liturgia a s. Joanu Chrisostomu dupa asiediametulu aretatu sub 12) cu ace'a osebire, cà in locu de „Cuvine-se“ se cânta Irmosulu serbatórei asemenea si Cuminecariulu serbatórei.

16) Déca Bun'a-vestire cade pre Sâmbat'a cea mare: atunci Vineri la 10 óre din dí se face Inseratulu cum e asiediatu pre ace'a dí cu puçine schimbări in ordulu cantariloru.

Éra la ór'a 1. din nópte se incepe s. officiulu alu Inmormentarei neschimbatu pâna dupa Tropariale Inviarei, dupa cari se díce Ecteni'a cea mica, sedeln'a dílei apoi Polieleulu si sedeln'a serbatórei. Dupa acést'a se canta Antifonulu versu 4, — Evangeli'a serbatórei, — Psalmulu 50, — stichirile serbatórei si Canonulu serbatórei. — „Ce'a ce esti mai onorata“ nu se canta, ci in locul acelei'a, se canta Pripelele serbatórei si dílei, — apoi „Santu este Domnulu Domnedieu nostru“ si luminatori'a serbatórei, carei'a urmédia celelalte asiediamente ale officiului Inmormentarei.

S. Liturgia se face la 10 óre din dí a s. Vasiliu in se asia, cà se incepe cu Inseratulu sambetei celei mare, cu ordulu statoritu alu cantariloru.

Intratulu se face cu Evangeli'a, éra dupa Intratu numai decâtu se cetescu parimiile dílei, cele ce déca s'au finitu se

cetesce Ecteni'a cea mica, apoi in locu de „Trisagiu“ se canta „Câti in Christosu,“ — Apostolulu si Evangeli'a dîlei si a serbatórei si celelalte ale Liturgiei s. Vasiliu. Asia inse că in locu de cantarea Cheruvicului se canta „Se taca totu trupulu“ in locu de „Cuvine-se“ Irmosulu dîlei, de nu este hramulu basericei Bunavestirea, că-ci la acestu casu se canta Irmosulu serbatórei. Éra „Cuminecariulu“ se canta ambele, adeca alu dîlei si alu serbatórei.

17) Cându cade Buna-vestirea pre dîu'a SS. Pasci, sambata sér'a dupa „Dómne strigatu-am“ stichirile se canta dupa-cum suntu asiediate (in Triodu). Intratulu celu micu cu Evangeli'a, dupa Intratu mai antâiu se cetesce o parimia a dîlei, apoi a serbatórei, si apoi alte parimii ale dîlei, si celelalte ale Liturgiei s. Vasiliu, cum s'a insemnatu sub 16.)

Manecarea se face ântâiu a Bunei-vestire pre scurtu, anume: că dupa binecuventare si incepere comuna se dîce psalmulu 50-le, apoi numai decâtu Canonulu serbatórei. Dupa Canonu condaculu dîlei si alu serbatórei, Ecteni'a si opustulu.

Apoi se face inceperea Inviarei si celelalte ale Manecarei Inviarei. — Dupa od'a III. se pune Condaculu, Icosulu si Ipacoifulu Pasciloru, — dupa od'a VI. Condaculu si Icosulu Bunei-vestire, apoi Prochimenulu si Evangeli'a serbatórei Bunei-vestiri, si dupa acést'a „Inviarea lui Christosu“ si Stichirile. — Dupa od'a IX. Pripelele Pasciloru si ale serbatórei, — apoi Luminatori'a Pasciloru si a serbatórei Bunei-vestiri si celelalte ale Manecarei.

La Liturgia tóte ale Pasciloru, intregindu-se numai dupa Trop. Pasciloru cu Tropariulu Bunei-vestire. Apostolulu si Evangeli'a se dîcu a Pasciloru si a Bunei-vestiri, inse asia că Evangeli'a Pasciloru se cetesce de catra mai multi preoti, éra a Bunei-vestiri numai de catra unu Diaconu.

18) Déca Bun'a-vestire cade pre Luni, Marti ori Mercuri in septeman'a luminata (că mai susu nu se suie) atunci Domineca la Inseratu (afora de ordulu cantariloru insemnate), dupa Prochimenulu SS. Pasci se cetescu parimiile Bunei-vestiri, apoi Evangeli'a SS. Pasci — (firesce numai Domineca, éra nu si in celelalte dîle, — că numai Dominec'a ss.

Pasci are Evangelia dupamédiadi) — si celelalte ale In-seratului.

La Manecare dupa incepere, cá si in dîu'a I. de Pasci se canta Tropariulu Bunei-vestiri si Marire acelu Tropariu. — De aci ecteniile, — polieleulu, — antiphonulu si Evan-geli'a serbatórei si Inviarea lui Christosu — fora psalmulu 50 — stichirile Dominecei si ale serbatórei, apoi rogatiunea „Mantuesce Dómne poporulu teu.“ — Canonulu Pasciloru si alu serbatórei inse asia, cà dupa od'a III. se dîce Condaculu, icosulu si sedeln'a pasciloru, — éra dupa od'a VI-a Con-daculu si Icosulu Bunei-vestire si „Inviându Isusu din mor-mentu.“ Dupa od'a a IX. pripelele pasciloru si ale serbatórei Bunei-vestire si ambele luminatórie precum si celelalte asie-diamente.

La Liturgia Apostolulu si Evangeli'a serbatórei si a Pasciloru asia si Cuminecariulu.

Serbatóri'a Bunei-vestiri are numai o dî dupa-serbare, adeca dejá in 26 Martiu se introptezece.

Cum si in ce modu si ordu suntu de a-se luá cantarile si cetirile officiului sacru alu introptarei, pentru fie-care dî in care ar' cadé este insemnatu in Triodu.

Cá o nota speciala se fia totu-si aci:

a) Cându introptirea ar' cadé pre Dominec'a a 3-a, 4-a ori a 5-a, atunci la s. liturgia nu se canta nici „cuvine-se“ nici Irmosulu serbatórei, ci a Nascatórei „De tine se bu-cura“ s. c. 1.

b) Cându introptirea cade pre Joi'a a V. septemana, atunci Mercuri sér'a si Joi deminéti'a se canta cele ale serbatórei cu Triodulu, éra officiulu introptirei se canta Joi la Manecare.

c) Cându introptirea cade pre sambat'a dreptului La-zaru, ori pre dominec'a stelpariloru, séu ori si in care dî din septeman'a cea mare, séu cea luminata, — atunci offi-ciulu introptirei in acelea dîle nu se face, ci stichirile si Canonulu de dupa serbare se canta in dîlele septemanei pre-cedente, adeca in septeman'a a 6-a a ss. Pareseme.

In urma numai inca o insemnare. Se scie cà tipiculu de locu la inceputulu ss. Pareseme rînduesce cà in ss. Pa-

reșeme numai de două ori este deslegare la pesce adeca în serbatóri'a Bunei-vestire și în Dominec'a Stêlpariloru.

Acestu prescrișu generalu numai intru atât'a suferé schimbare cá: déca Bun'a-vestire ar' cadé în dîlele septemanei celei mare, atunci neci în acésta dî nu este deslegare la pesce, ci déca ar' cadé pre Luni, Marti, Joi și Sambata, atunci în aceste dîle este deslegare numai la untulu de lemnu, éra Mercuri neci la untulu de lemnu și în Vineri'a mare este postu uscatu încátu în acésta dî neci méșá nu se pune.

(De „Serbatóri'a Adormirei Nascatórei de Domnedieu“ s'a scrișu în numerii ultimi din an. 1885.)

X
J. Borosiu

parochu și ~~consist.~~ consist.

Uniunea basericésca a Romaniloru cu calvinii în secele XVI—XVII.

— *Dupa Istóri'a Romaniloru transilvani ms. de Petru Bod.* —

BCU Cluj / Centr. (Fine) iversity Library Cluj

În Silivasiulu-rom., comitatulu Uniadórei, érá o monastire fórté vechia, întéscútiata cam înainte de două cente de ani de o fia a principelui munteniáru, alu carei portretu cu inscripțiuni, și sculptura elegánte se paștrá pre parietii baserícei. Calugherii recúrséru la Bukow, cá pâna candu afaceriile Romaniloru în província se voru aplaná, se le permița a stá în comuniune cu neunitii, deóráce între acesti-a și de la acesti-a traesçu. Ocașiunea acést'a fú binevenita pentru Bukow, cá se dispuna încarcerarea calugheriloru și distrugerea monastirei. Drept'ce în 5 iuniu 1762 esíra oficialii și argátii comitatului și derimara edificiele, depredara averile și aprindiendu baseric'a o prefacura în cenúșia, în cátu, dupa cum suná și mandatulu, nu remase piétra pre piétra. Acést'a se fia fostu dorinti'a protopóporulu uniți, cari si-temeá pânea de calugheri. Asia și în Giuagiú și Remetea la 4 septembre din mandatu guberniale monastirile fure derimate și, calugherii fugindu, bunurile lorú predate.

O fapta foarte memorabilă se întâmplă între Români bistrîțieni. În giurulu Bistrîției există câteva sate rom., care după dreptu vechiu aparțin de cetatea Bistrîției, solvîndu-i tace și decime, și cari, tractate decătra magistratu pôte cev'a mai duru, acumu de câți-v'a ani cercă într'ascunsu și pre față a se eliberă, casiunandu nu mice daune cetății, carea de câteva ori se preface în cenusia, nu fôra tîmîeu suspiciunandu-se, că Românii ar' fi pusu foculu. Acești'a spre a se eliberă mai lesne, cu ocaziunea înfiintării milîției confiniarie secuiesci și rom. se obligara a primî militari'a și unirea, decă voru scapă de jugulu sierbitutei, ce'a ce Bukow și episcopulu Aronu le și promise; întetîra lucrulu și prin tramisi la curtea vienese, înse resolvirea lui taragîndu-se și multi desperandu, fugira pe furisîu în Moldavi'a. Pre urma în 1762 Bukow i adscrise milîției confiniarie și le dede arme. Acumu dînsii plîni de speranti'a totoruru bunetătîloru visă vécuri de auru: numai incinsi cu sabi'a se duceă și la padure și la lucrulu campului, pre nobili și magnati batjocurîndu-i. Dera nóuele ordinatiuni nu pré corespondeă promisiuniloru. În maiu Bukow cu episcopulu i visită spre a-i jură. Aduñandu-se la Naseudu, candu eră se depuna juramentulu și se li-se impartiésca stégurile, în midiloculu solemnității reclámara contr'a unirei și pre unu vicecapitanu, care i amagiă cu speranti'a libertății, lu-taiara dinaintea ochiloru lui Bukow, pre alții i batura dinpreuna cu pre arcidiáconulu Naseudului, carele tieneă ascunse nescari resolutiuni aulice, éra cu Bukow stetera furca, de vorba, că-ci au fostu sedusi cu sperantie false, Generariulu și episcopulu aflara mai consultu a se aruncă pre cai și a-si caută mantuirea în fuga, cu care ocaziune unu sierbu pré iubitu a lui Bukow și-gási mórtea în apele esundate ale Sîeului. Din Sabiiu Bukow preste câteva dîle, citatu fiindu, se duse cu cancelariulu Brückenthal la Vien'a, urmatu de dorinti'a Ardeleniloru, că se nu se mai întórne în Ardélu.

Dera se reintórse în anulu urmatoriu, după-ce în câteva luni si-aplanase lucrurile la curte. Și deórace începù a tractă mai fôra crutiare cu staturile țierei, a nescoci și a stórce

nóue si nóue contributiuni, a despretiuí legile de adineóra intarite si de domnitorii austriaci si de regin'a actuale, si a-si pune voi'a s'a in locul legii: cadíu in urgi'a totororu. Nemene nu-lu ascultá din iubire si detorintia, ci de frica. Singuri protopopii uniti se bucurá de presentí'a lui in Transilvani'a, cari singuru in elu si in modulu lui de procedura si-puneá speranti'a de a se sustiené uniunea decadienda.

Inca in 1762 se intemplá in adunarea din Blasiu, cá cu ocasiunea conscrierei osteniloru confiniari fetiorii popiloru uniti, svatuiti de protopopi, de buna voia cereá a fi conscrisi; spre acést'a multi si mintiá, cá suntu fii ori descendenti ai popiloru. Numele mândru de osténu intr'atât'a cuprinse animele Romaniloru, încátu unitii mai din tóta tíer'a se insinuá in Blasiu la episcopulu si la calugherii basiliti, cerendu prin ei arme de la comandantele gen.; cá-ci dupa sióptele protopopiloru si preutiloru concepusera speranti'a, de a scapá de sarcin'a tributului reg., a vecturáriloru, si a sierbitieloru rustice, devenindu intru tóte egali nobililoru.

De ací urmá acelu reu, 1) cá nu puçini Romani iobagi, mergendu la Bukow au la episcopu, se inscrieá militari si luandu arme, pre domnii pamentesci nu numai nu-i bagá in séma, ci i si vetemá si damnificá; 2) cá prin téguri si in drumuri comiteá rapiri, mancá, beá fóra de a platí, pre cine le veniá inainte i bateá, alesu pre neuniti, ba i si uideá, precumu in Veresmortu, Pogacéu'a, Teiusiu, scl. Estmodu tribunaliele erá pline de plansori, satisfactiuni se dá rareori, deórace adeverulu starei lucrului se intortocá, cea ce se faceá cu atátu mai lesne, cu cátu mai adictu erá causei celoru conscrisi generariulu.

In fine Bukow chiamatu fiindu la Vien'a, se publicara unele ordinatiuni salutari. Anume: 1) iobagii nu suntu de a se conscrie intre militarii confiniari, si de s'aru fí conscrisu, se li-se iee armele si se fia inapoiati domniloru loru terestri; 2) incuilinii, si de aru fí portandu arme, se faca domniloru robotele indatinate; 3) din contributiune se va iertá órecare parte, cea-alalta conscrisii o voru platí-o; 4) ei voru face si sierbitiulu de padia la fruntarie, Dupa aceste

si alte asemeni ordinatiuni multoru Romani le pareá reu, cà-ci au luat arme; i retieneá inse in statulu militariu si in uniune popii si arcidiaconii cu varie nescociri si facundu-le varie sperantie.

In 1764 primavér'a episcopulu Aronu procese in visitatiune canonica, si ajungundu in districtulu Chiorului si la Ríulu-Dómnelor, pre neaseptate repausá. Corpulu lui fù dusu la Blasiu (intr'unu caru togmitu intr'ascunsu sub titlulu, cà duce papiru pre sém'a tipografiei Blasiului) si acolo fù inmormentatu in monastirea Pré santei Treimi. Dupa datin'a Greciloru, pre cari afectá a-i imitá, duse o viétia ascetica, abstienendu-se de la mancári nutritórie, carne, vinu scl., si incungiurandu conversatiunea chiaru si cu ómeni onesti. Astfelu corpulu cu incetulu i se uscá, încátu nu erá decátu piele si ósa, paliditate si macrime. Ast'a credintiosii o atribuíá santítatei lui, sternindu faim'a, cà la Blasiu o icóna ar' fí plangundu dupa elu, asia câtu nu puçini si dintre r-catolici alergara se védia icón'a plangutória. Neunitii dincontra in uscatiunea repausatului vedeá efectulu anatemei, cu carea l. bar. Joane Inoc. Clainu de Sadu lovise pre vicariulu seu Aronu si, imputandu-i denunciatiuni false la curtea imp., 'lu si depusese din oficiu, dara curtea 'lu facú sucesoriu lui Clainu. Si fiindu cà n'a fostu nicecandu deslegatu de acea anatema, Romanii credeá, cà corpulu lui Aronu va remané porurea asiá uscatu si nu va putredî niciodata in semnulu vindictei divine.

Din mandatulu curtiei in 10 juliu a. c. se aduná sinodulu preutímei unite, unde escelenti'a sa l. bar. Ignat. Jos. Bornemisza de Kászón, tesaurariulu reg. si supremu direct. camerale, cá comisariu reg. pentru actulu candidarei la scaunulu episcopescu unitu fece a se cití decretulu reg. si recomandá adunatiloru circumspectiune si linisce. Dandu-se voturile, mare parte cereá se se rechiame episcopulu Clainu din Rom'a, alta parte desemná pre calugherulu Caliani, alt'a pre Gregoriu Maioru, mai multi pre calugherulu Atanasiu. Stá in arbitriulu reginei, cui se conferésca acésta demnitate episcopale.

Intr'ace'a Bukow serbatorindu cu voiosia dîu'a nascerei amiceii s'ale Sofi'a, cadiu la patu, si preste asceptare mori in 12 main, punenduse estmodu. capetu anevoiasei comisiuni pentru Romani. Mortea lui nu puçinu imbucurà pre toti. Nesce ineyoiitori au melevoli compusera urmatóriele viersuri despre natur'a si faptele lui :

Bella geris, sequeris bellas, pugnaeque repugnas
Et bellatori sunt tibi bella tori.
Imbellis imbellis anas, totusque videris
Mars ad opus Veneris, Martis ad arma Veaus.

* * *

Pana aci Petru Bod.

Cumu vediumu, dinsulu enara fasile imparechiàriloru si certeloru relegiunarie din seclulu precesu ale Romaniloru de dincóce de Carpati cam din punctu-de-vedere protestanticu; se adopera multu puçinu a justificá pre protestanti si, cumu se dîce, a trage jarulu la ól'a acestor'a. Chiaru de acea ni se parù inse istori'a lui mai interesante pentru noi, si de lipsa a o impartasî in multe pãrti ale ei p'aci din cuventu in cuventu.

Este bine, ba se recere, cá la istori'a unirei basericesci a Romaniloru inca se se consulte tóte funtanele, se se asculte tóte opiniunile. „Audiatur et altera pars.“ Numai asia va resultá din cercetari purulu, adeveratulu adeveru istoricu.

Éra acest'a e cu atátu mai de doritu, cu cátu intemplàrile nóstre din vorba stáu, dupa noi, in cea mai strinsa legatura cu renascerea spiretului natiunei cumu si a literaturii si limbei rom., ce incepe pre la finele seclului trecut. Ele formédia preambululu dîsei renasceri.

Aretarea sincera a reportului dintre cause, si causate, a inlantiuirei evenimenteloru: numai prin acést'a istori'a ne póte tinde invetiulu necesariu pentru venitoriu, fia spre a evitá relele, fia spre a imitá cele bune din trecutulu ginteii nóstre; numai prin acést'a ea ne infaçiosiedia oclind'a adeverului. Si pentru individi cá si pentru popóra mantuire e numai in adeveru.

Dr. Gregoriu Silasi.

Stéu'a ce s'a aretatu la Nascerea D.-lui N. Isusu Christosu.

„Si amu vediutu stéu'a lui 'la Resaritu, si amu venitu se ne inchinamu lui.“ Ev. Math. c. II. v. 2.

Din indemnulu serbatórei Nascerei lui Isusu Christosu se vedemu ce díce s. Chrysostomu despre stéu'a ace'a carea s'a aretatu Magiloru conducându-i pâna la locul unde s'a nascutu Christosu.

Acelu s. Parinte esplicându tecstulu s. scripture dela Matheiu c. 2. v. 2., fația de stéua asia díce:

„Cumcà stéu'a acést'a nu a fostu din numerulu altoru stele, si ce e mai multu nici stéua a fostu, — precum mi-se pare, — ci a fostu óre-si carev'a potere nevedíuta avéndu speci'a stelei, se cunósce: 1. Din cursulu ei, pentrucà nici o stea nu este carea se aiba atare cursu: atátu sórele si lun'a, càtu si tóte celelalte stele le vedemu a merge dela resaritu la apusú, stéu'a acést'a inse mergeá dela mé-dianópte càtra médiadi; cà-ci acést'a e pusetiunea Palestinei privindu dela Persid'a.

2. Ace'a se póte probá si din tēmpu. Nu se aréta nóptea, ci díu'a cându sórele stralucesce; atare potere inse neci stéu'a neci lun'a n'are, carea desí pestrece tóte stelele, cu resarirea sórelui totusi se ascunde, neci se vede. Stéu'a acést'a inse cu poterea stralucirei s'ale a intrecutu si stralucirea radielorú sórelui, emitiendu radie mai puternice.

3. Se demustra de-acolo, cà stéu'a ace'a acusi stralucisè, acusi incetásè de a luminá! De-óre-ce venindu Phylosophii in Palestin'a li-a stralucitu; cându a ajunsu in Jerusalimu si-a ascunsu radiele; dupa ace'a mergúndu dela Herode déca l'a facutu certu pre acést'a despre caus'a caletoriei, éراسi li-s'a aretatu. Ce'a-ce cu adevératu nu compete mișcarei stelei, ci unei poteri (vêrtuti) cu intielegere prove-diute. Neci a avutu stéu'a ace'a cursu propriu, ci cându erá de mersu, mergeá si ea, éra unde erá de statu, stateá si stéu'a, ordinându tóte dupa oportunitate; precum stêlpulu de noru, care a aretatu Judeiloru cându erá lipsa se se odihnésca, si cându se mérga. (Esire XIII. Num. IX.)

4. Totu acést'a se cunósce din modulu stralucirei. Nu a aretatu adeca loculu (nascerei) din innaltíme, in acestu modu neci cá s'ar' fí potutu indreptá (magii) ci din apropiare. Cunósceți cá stéu'a nu póte aretá locu asia micu unde este pescer'a, si chiaru loculu care cuprinde in sene corpulu pruncului. De-órece inse nemesurata fù innaltímea, stéu'a nu a potutu se arete loculu celoru ce doriáu se véda. Ce'a ce se póte conchide din lun'a carea intrece tóte stelele, si tuturoru locuitoriloru pamêntului se aréta a fí de totu aprópe. Cum ar' fí aretatu dara stéu'a loculu atátu de ângustu alu pescerei si ieslei, déca nu s'ar' fí scoboritu din inaltíme, si ar' fí statu de-asupr'a capului pruncului . . . . Cauta dara cá cu câte argumente se probédia cumca stéu'a ace'a nu a fostu din numerulu altoru stele; si neci s'a aretatu dupa seri'a genesei esterne a acelei'a.

Dupa-ce s. Chrysostomu ast'feliu ar' fi argumentatu despre natur'a stelei aretate la nascerea lui Christosu trece la resolvirea intrebarei cá:

Pentru ce s'a aretatu stéu'a? si nu angeru séu profetu?

La acést'a asia respunde: cá stupiditatea Judeiloru se o vedésca, si celoru ingrati se iee ori ce ansa de escusare. De-órece inse celu ce erá se vina aveá se abrogedie institutiunea cea vechia, si lumea se o aduca la unulu si acel'asiu cultu, dupa-ce Elu aveá se fia adoratú in ceriu si pre pamêntu, dela inceputu a deschisu usi'a gintiloru, cá prin esemplulu strainiloru se invetie si pre ai sei.

Apoi fiindu-cá Judeii adese audîrà pre profeti vorbindu de venirea Lui, — a facutu cá ómeni varvari din locuri departate se vina cá la dènsii se intrebe de imperatu; si din cuvêntu persicu mai antaiu se invetie, ce'a-ce dela profeti nu a voitu a invetiá: cá ast'feliu de voru ascultá, se aibe ans'a cea mai mare spre supunere; éra de voru se opune, se nu aibe neci o escusare. ¹⁾

J. Borosiu.

---

¹⁾ Hom. VI. in. Math. 2, 3. T. VII. p. 64, 65.

Predica la Nascerea D.-lui N. Isusu Christosu.

„Marire intru cei de susu lui
D.-dieu.“ Luc'a 2. 14.

Serbatóri'a de astadi iub. asc. e o serbatória de bucuría pentru tóta sufarea omenésca. Mai multu e serbatória de bucuría pentru ceriu si paméntu.

Colo susu intru cele inalte, angerii cânta „Marire lui D.-dieu“ — acestu cântecu maretiu, care a fostu cântarea dela léganulu lui Isusu. Ér' aici pre paméntu crestinii cei buni 'si unescu glasulu loru cu alu ângeriloru, cá se pré-marésca pre Imperatulu ce s'a nascutu astadi pre paméntu.

Serbatória de bucuría! S.-t'a baserica canta cu versu de triumfu: „resarit'a lumei lumin'a cunoscintiei, sórele dreptatiei; — s'a nascutu pentru noi coconu teneru, D.-dieu celu mai inainte de veci; — deci veniti se ne bucuramu Domnului acésta taina spuindu.“ — Ér' crestinii cei buni, in cantari de bucuría audu anuntiandu-li-se in presér'a si in zorile acestei maretie díle: „cá colo susu la resaritu s'a nascutu Domnulu Christosu.“ Preotii urmati de crestinii cei pii cu anima palpitanda de bucuría, grabescu la baserica cá se dee lui D.-dieu jertfa de lauda. Predicatorii dela amvonu, se adreséza auditoriloru sei cu cuvintele ângeriloru câtra pastori: „bucuría vestescu vóue, cá-ci astadi s'a nascutu vóue Mântuitoriulu.“

Si eu iub. asc. pasindu astadi in acestu santu locu, cá se ve vestescu cuvéntulu Domnului — o se ve stricu bucurí'a sufletului vostru, aducându-ve inainte lucruri cari v'ar' poté intristá. Nu! nece n'asiu poté face acést'a, cá-ci sufletulu meu impreuna cu alu vostru tresalta de bucuría. In díu'a de bucuría generala a intregu genului omenescu marésca-se dar' bucurí'a nóstra, ce'a ce se va intemplá, déca vomu privi si esaminá causele bucuríei unite cu acést'a prea s. serbatóre. Si anume: 1. Cine e celu ce s'a nascutu nóue astadi. 2. Ce daruri ne-a adusu si pâna cându duréza acelea. — Ve rogu urmati-me cu atentiune.

I.

Erá unu tēmpu cându lumea acést'a nu esistá, nu erá sórele celu stralucitoriu, lun'a cea luminósa, stálele cele fru-

móse, nu erá nici acestu paméntu cu vietuitórele s'ale si cu omulu, stapênitoriulu acelor'a. D.-dieu, care sênguru esistá din eternu „eu sum celu ce sum,“ din bunatatea s'a a voítu a le face tóte acestea, sênguru din bunatatea s'a, cà-ci D.-dieu nu aveá lipsa de nimenea si de nimic'a, fiindu dela sêne din eternu nemarginitu fericitu. — Le-a creatu tóte, — cându a ajunsu la crearea omului, a dîsu Domnedieu Tatalu càtrà cele dóue persóne din D.-dieire „se facemu pre omu dupa tipulu si asemenarea nóstra.“ — Atunci, vorbindu noi dupa conceptulu nostru omenescu, — 'a dîsu D.-dieu Ffiulu, „dar' apoi de va pecatuí Adamu — si de buna séma va si pecatuí, se se batjocorésca creatur'a nóstra?“

La acést'a D.-dieu Tatalu a dîsu: „Tu Ffiulu meu unulu nascutu, stralucirea marirei mele, vei luá trupu ómenescu din stricatiunea pecatului.“ — Pentru acést'a dîse S. Pavelu Apostolulu. „Domnedieu ne-a alesu pre noi înainte de alcaturea lumei si ne-a renduitu spre mostenirea fiésca prin Isusu Christosu.“ (Ef. 1, 4, 5.) Si éra: „Acést'a este rînduéli'a tainei celei din veci ascunsa intru D.-dieu, carele a ziditu tóte prin Isusu Christosu, dupa ronduéli'a cea mai înainte de veci.“ (Ef. 3, 9, 11.) — Éta iub. asc. ómenii cei dintaiu facuti dupa tipulu si asemenarea lui D.-dieu au pecatuitu, dupa pecatu indata a urmatu pedéps'a. In paradisu a sunatu glasulu tunatoriu a dreptatiei: Adame! unde esci, ce ai facutu? Blastematu se fia paméntulu, spini si polomide se produca; pulverea se se reintórne in pulvere, si muierea in doreri se nasca fii. Dar' indata a suñatu si glasulu dulce alu indurarei, cuvêntulu mangaitoriu alu promisiunei cà din sementi'a muierei se va nasce unulu, care va rescumperá neamulu omenescu.

Adamu ese afara din raiu — pierdiéndu-si darurile supranaturale, dobândite din mân'a Creatoriului, — limpedínea intielesului, debilitandu-se libertatea voiei pierdiéndu-si nemorirea trupului, fericirea raiului, fericirea eterna. Si aceste tóte le-a lasatu de mostenire urmatoriloru sei impreuna cu ingrozitoriulu pecatu alu neascultarei si nesupunerii càtra prea bunulu si induratoriulu sêu Creatoriu!

Si dupa acést'a a urmatu 4 mii de ani de intunerecu, 4 mii de ani de doliu si tristétia, 4 mii de ani de urgie si nefericire, 4 mii de ani de pecate monstruóse, 4 mii de ani de sclavi'a diavolului, 4 mii de ani de torture pentru sufletele celoru morti in iadu seau limbu, unde toti fàrà deosebire descindeáu. Suná pamêntulu de plângere, suná limbulu de strigatulu celoru detienuti acolo, si glasulu loru durerosu patrundeá norii, patrundeá ceriulu pâna la petiórele tronului celui Atotu-poternicu, cá se se indure a tramite pre celu multu doritu si promisú. „Pléca Dómne ceriurile si te pogóra!“ (Ps. 143. 6.) eschiamá psalmistulu Davidu. „Veselésca-se ceriulu de-asupr'a si norii se roureza pre celu dreptu, se resara pamêntulu si se odraslésca mil'a (pre Mantuitoriulu!“ (Is. 45. 8.) díceá profetulu Isai'a.

Dar' au trebuitu se tréca 4 mii de ani de durere, in cari s'au aretatu mân'a lui D-dieu, mân'a dreptatiei, spalându odata tóta faci'a pamêntului prin undele furibunde ale potopului apoi tramitiendu focu si puciósa din ceriu cá se ardia Sodom'a si Gomorh'a cu fàrà-de-legile ei.

Dar' intr'ace'a a lasatu se se védia si se stralucésca din cându in cându lumin'a indurarei s'ale. Blandului Avramu i-a spusu cá din urmatorii lui se va nasce Rescumperatoriulu lumei, cá in sementi'a lui se voru binecuventá, tóte neamurile pamêntului. Er' patriarchului Jacobu, pre patulu mortiei s'ale, i-s'a datu spiritu profeticu dela Spiritulu Santu, in urmarea carui'a a prevestitu cá din care generatiune si cându va veni Messi'a marele promisú: „nu va lipsi Domnu din Jud'a si povetiuitoriu din cópsele lui, pâna voru veni cele gatite lui si acel'a va fi asceptarea neamurilor.“ (Moisi 1, 49, 10.)

Dar' au trebuitu se tréca cele 4 mii de ani de asceptare cu doru — nu numai din partea iudeiloru, poporulu alesu, din care aveá se se nasca Messi'a, — ci a tuturoru popóreloru lumei, la cari erá inradacinata din vohime credinti'a despre venirea unui Rescumperatoriu si mantuitoriu. Asia se ve enumeru càti-va din intieptii pagánatatiei: Socrate díce: „trebuie se asceptamu pâna ni se va spune

de susu cum trebue se fimu făcia de D.-dieu si de-aprópele.“ Plato dŕce: „cà a invetià pietatea nu póte nime, déca nu va premerge D.-dieu, cá duce si magistru.“

Ce se contiene intr'acestea decātu asceptarea cá se vina D.-dieu se-i invetie a cunósce adeverulu si calea adeverata? Asemenea asceptáu Caldeii, Asirienii, Romanii, Galii scl. venirea unui mantuitoriu.

Ce se ve dŕcu, cá la judei erá credinti'a cea mai firma despre acést'a! Fŕia destulu se audŕmu pre dreptulu Jobu (19, 25.) „Sciu cá vecinicu este rescumperatoriulu meu, si in trupulu meu voiú vedé pre D.-dieulu meu.“

Si éta iub. asc. trecusè 4 mŕi de ani de asceptare doiósa, se implinise cele 70 de septemani de ani alui Danielu, se apropià resipirea cetatiei prin ducele viitoriu, s'a luatú sceptrulu dela Jud'a, si pre inaltulu ceriului s'a aretatu o stea frumósá, carea anuncià resarirea sórelui dreptatiei, si carea pre regii resaritului i-a condusu la léganulu lui Isusu, standu de-asupr'a unde erá prunculu. *Library Cluj*

Va se dŕca, s'a nascutu Mantuitoriulu multu doritu, dupa cum a predŕsu profetii, conceputu dela Spiritulu Santu, din mam'a vergura, si in loculu predŕsu, la vétr'a familiei regesci alui Davidu. S'a nascutu nóue Mantuitoriulu, precumu a cantatu Isai'a in bucuri'a prevederei: „cà-ci pruncu s'a nascutu nóue Ffiulu, si s'a datu nóue, acarui'a stapanire s'a facutu preste umerulu lui, si se chiama numele lui Angeru de mare sfatu, sfetnicu minunatu, D.-dieu tare biruitoriu, domnu pabei, parente vécului ce va se fŕia.“ (Is. 9, 6.)

— S'a nascutu din nemaculat'a vergura, carea n'a fostu in-sielata de persvadarile sierpelui, nece n'a fostu infectata de susurarile lui veninóse. (Efr. Sir.) Si cum? fruptulu vietiei s'a culesu de pre pomu fara dorere, fulgerulu a trecutú prin noru fàrà alu sfasià pre acel'a, Christosu a fostu nascutu de nemaculat'a Vergura Mari'a in modulu cum a esitu órecându din mormentu fàrà alu deschide ori alu sparge; vergura a remasu si dupa nascere.

Éta isvorulu bucuriei nóstre de astadi!

Celu asceptatu de seclii, Rescumperatoriulu si Mantuitoriuulu nostru s'a nascutu! Éta pentru ce, angerii lui D.-dieu a anunsiatu lunei acést'a mare taina in cantari de bucuría, marire lui D.-dieu, cà-ci au facutu pre pamentu pace tramitiédu pre Fíiulu seu unulu nascutu, pre carele l'a nascutu mai inainte de lucéferu (Ps. 109.), a carui'a esiri 'su din inceputu din dílele vécului (Mich. 5, 2.), D.-dieu pre care D.-dieu Parentele l'a unsiu cu oleu de bucuría Emanuelu adeveratu D.-dieu puternicu, care a trecutu poporulu prin mare cá pre uscatu si a invetiatu profetii. (Is. 5. 26.) — Éta isvorulu, éta caus'a bucuríei nóstre!

Si acum indreptandu-ne ochii sufletului nostru colo departe in resaritu, vedemu pre prunculu Isusu nascutu in iesle, pre prunculu multu doritu, care e infrumsetiatu cu ace'asi bunatate, cu carea a dísu odinióra: „veniti la mine toti cei insarcinati si eu ve voiu odihni pre voi.“ Da, éta acést'a e resboiniculu tare, care a infiptu stindardulu sublimei s'ale religiuni pre ruinele acestui paméntu, acestei forte-reti de odinióra a diavolului, si prin victori'a s'a, cumperata cu scunpu sângele seu in muntele Calvariei a cuceritu lumea si a rennoitu faci'a paméntului. Éta isvorulu bucuríei nóstre!

De ace'a se dícemu cu profetii: Bucura-me-voiu intru Domnulu, veseli-me-voiu de D.-dieu mantuitoriuulu meu; zdru-micatu-s'au muntii, topitu-s'au dealuri vecinice caletoriei vecinice alui. (Habac 3.) Tu esci D.-dieu adeveratu si afara de tene nu este altulu, pre tene te voru adorá, tie se voru rogá, tie se va plecá totu genunchiulu! (Is.)

Si invingúdu biruitoriuulu tare, s'a redicatu in tronulu marirei s'ale de-a drépt'a lui D.-dieu-Tatalu, cá unu imperatu tare, care gubernéza poporulu seu, dar' totu-de-odata a remasu si cu noi in altariile nóstre unde cu glória si marire primesce adorarea tuturor credintiosiloru sei. Privește dara pre Isusu celu din ieslea din Vifleimu cu ochii sufletului teu aici in altariulu nostru si i-te inchina lui! si te bucura cantandu cu s. baserica: s'a nascutu pentru noi coconu ténaru, D.-dieu celu mai inainte de veci.

II.

„Si vei rennoi faci'a pamântului.“ — Toti urmatorii lui Adamu au fostu supusi la aceleasi urmari si pedepse la cari a fostu supusu Adamu, facându-se partasi pecatului lui. — Indata, abatutu omulu dela scopulu crearei s'ale prin pecatu, au inceputu a furiá cele mai grele pecate pre pamântu. Abelu cade ucisu sub lovitur'a fratelui seu Cainu. D.-dieu celu adevveratu a fostu uitatu pre pamântu si idoli de diverse forme, primiáu cultulu detoritu lui D.-dieu.

Câte fâra-de-legi, câtu intunerecu! Ceriulu erá inchisu dinaintea tuturoru meritoriloru, iadulu furiá sî-si primiá victimele s'ale, in care se restogoliáu neamuri, popóre intregi si toti locuitorii pamântului. Numai la judei se mai pastrá cunoscinti'a D.-dieului adevveratu, pentru-cá D.-dieu cu mana tare 'lu pregateá pre acestu poporu cá dintr'ensulu se se nasca acel'a, in care se se binecuvente tóte neamurile pamântului.

Patru mii de ani antiênutu acésta dorere, acestu intunerecu pre pamântu. Si éta astadi apare sórele dreptatiei, astadi sosesece acel'a in care o se se binecuventeze tóte neamurile pamântului. Si ce aveá se faca pre pamântu? Acést'a ni-o spunu angerii indata la nascerea lui: „Marire intru cei de susu lui D.-dieu!“ — Aveá se restabilésca preamarirea lui D.-dieu celu adevveratu pre pamântu. Si intru adevveru, pre acestu pruncu acusi 'lu vedemu cu celu mai ferbinte zelu invetiandu omenimea legea adevverata, religiunea santa adusa din ceriu, cunoscinti'a lui D.-dieu si a Ffiului si a Spiritului Santu; cunoscinti'a s'a cá D.-dieu-omu si rescumperatorulu nostru. Si invetiatur'a s'a si-o intariá cu fapte ne mai vediute, cu minuni, in cari limpede se poteá vedé poterea-i ddieésca. — „Pre pamântu pace, si intre ómeni buna voire.“ Acestu pruncu aveá se aduca pe pamântu pace, se impace pamântulu cu ceriulu, pre omu cu D.-dieu; se faca destulu pentru pecatulu stramosiescu. Si éta acusi 'lu vedemu pre muntele Calvariei, versandu-si sângele pâna la celu din urma picuru, cá jertfa de impacare la D.-dieu-Tatalu.

Si prin acestea dóua, a datu lovitur'a mortala imperatiei intunerecului, a deschisu raiulu si pre omu, pre care l'a inaltiatu intr'atat'a luandu trupu omenescu, adeca unindu natur'a d.-dieésca si omenésca in persón'a s'a divina, l'a facutu mosténu imperatiei ceresci. Si s'a adevéritu prin acést'a cântarea Isaiei: „pruncu s'a nascutu nóue, D.-dieu tare, bi-ruitoriu, domnu pabei.“

A lasatu mai incolo depusu pre fundamentu solidu de pétra, carea intrece in taria portile iadului, unu tesauru pré scumpu de merite, cá unu isvoru nesecatu din care esu 7 riuri distinse; adeca siepte taine; — prin a caroru ape, sufletulu mortu mai multu decâtu unu cadavru, reinvia si traindu cresce si prosperéza pâna la ajungerea vietiei eterne.

Sciutu este, cá totu omulu, atâtu inainte de venirea Mantuitoriului, câtu si dupa venirea lui, se nasce intinatu cu pecatulu stramosiescu. Dela acést'a urmare a fostu absolute liberu numai Isusu Christosu pentru demnitetea persónei s'ale; si prea fericit'a Vergura Maria a fostu scutita de acést'a prin unu daru specialu pre bas'a meritelóru lui Isusu Christosu, cá mama alui D.-fiu. Toti ceialalti fii alui Adamu suntu supusi pecatului stramosiescu. Acestu pruncu d.-dieescu, nascutu nóue astadi a lasatu cá se se renasca toti prin apa si spiritu in bai'a nascerei de a dóu'a, in Botezu, in care le confere — dà — grati'a regeneranta. Dupa acést'a celu botezatu prin ungerea cu miru se introduce in óstea santa.

Osteanulu pre calea cea grea a vietiei se obosesce si atunci ducele cerescu i vene intru ajutoriu cu pana scoborita din ceriu, — din carea gustându póte strabate vâi si munti, ba si norii pâna la locasiulu fericirei eterne.

Intinatu moritoriulu cu pecate, jacându in noroiulu reutatoriloru — aude dîcându-i-se „értati-se tîe pecatele.“ A lasatu cá celu bolnavu cu trupulu se chieime preotii besericei, cá se se insanatosiedie prin rugatiune sí ungerea cu oleu santîtu. — Si-a alesu síe preotîme sânta, cá se latiesca invetiatur'a si legea s'a, se impartiesca apa din isvorulu daruriloru s'ale. A santîtu casatori'a redicându-o la demni-

tatea de sacramentu. „Ce a legatu D.-dieu, omulu se nu desparta.“ Si acést'a intogmire sânta, cine 'si va intinde man'a sacrilega, cá se o stramute? . . . .

O! Iub. Asc. cine ar' fí in stare se spuna de ajunsu ce ne-a adusu din ceriu acestu pruncu d.-dieescu? la acést'a s'ar' poftí limba mai multu decâtu angerésca. — Si eu ne mai potendu díce alt'a, repetiescu cuventele psalmistului: si a rennoítu faci'a pamentului.“

Éta isvorulu, éta caus'a bucuriei nóstre de astadi!

Darurile cari ni le-a adusu acestu d.-dieescu pruncu dein ceriu duréza pâna la sfêrsítulu vécuriloru, pentru tóte tempurile, pentru tóte generatiunile.

Se ne întórcemu pucinu la inceputulu cuventarei mele de astadi, unde D.-dieu Tatalu díce cátra Fiiulu: „tu vei luá trupu omenescu dein stricatiunea pecatului.“ La acést'a Fiiulu a dísu „bine, dar' se va scolá in contr'a invetiaturei mele balaurulu anticu; va inspirá eresa si necredintia.“ Domnedieu Tatalu a dísu „dar' éta vei avé pre Pavelu, vei avé pre Petru care va ocupá Rom'a.“ (S. I. Crist.)

O! admirabila provedintia d.-diesca! Isusu si-a alesu apostoli si invetiacei, a instituitu magisteriulu apostolicu cu Petru in frunte. A fundatu baseric'a s'a, acésta corabia sânta, acarui conducatoriu l'a dispusu in persón'a s. Petru si a urmatoriloru lui.

Acést'a e baseric'a pusa pre fundamentulu de pétra, in contr'a carei'a valurile furibunde ale vécuriloru n'au potutu nemic'a. Fericita baserica, redicati ochii tei si privesceti eternitatea pâna la marginile pamêntului. Disparu popóra cá si cându n'ar' fí mai existatu, numai tu stái neschimbata mai de 2000 ani si vei stá pâna la sfêrsítulu veacuriloru. Tieri cu stralucirea si marirea loru se restórna in mormêntu si din sfarmaturele loru se facu imperatii nóue, numai cetatea pusa pre munte, cas'a edificata pe stânca, nu se surupa, cà-ci o a edificatu mân'a lui D.-dieu; „ceriulu si pamêntulu voru trecé, cuvêntulu teu inse nu va trece!“

Si noi iub. asc. suntemu membrii ai acestei s. biserice, partasi tuturor daruriloru depuse in tesaurulu meritelor

lui Isusu Christosu, divinului pruncu a carui'a nascere si venire pre pamêntu o serbamu astadi.

Éta isvorulu si causele bucuriei nôstre de astadi!

Bucuri'a nôstra de astadi inse va remané si va cresce, déca din tôte poterile ne vomu nesuí a urmá invetiaturiloru Mantuitoriului nascutu nóue astadi, si déca aflându-ne in pecate le vomu depune, desbracându omulu celu vechiu cu pecatele s'ale, si imbracandu omulu celu nou, carele este intru Isusu Christosu, cà-ci ast'feliu vomu impliní mai bine ce'a ce dîce s. baserica: „Veniti se ne bucuramu Domnului,“ adeca „intru Domnulu,“ si ast'feliu vomu poté cântá cu angerii la nascerea Domnului nostru Isusu Christosu in deplina bucuria: „Marire intru cei de susu lui D.-dieu, pre pamêntu pace si intre ómeni buna voire.“ Aminu.

Joanu Georgiu.

FESTIVITATILE

DELA CURTEA DE ARGESIU.

(Fine.)

Apoi toti esíra din beserica, si Regele impreuna cu Regin'a, avêndu in façia clerulu, corpulu diplomaticu, pe ministrii tieriei, ofiçierii superiori, persónele oficiale si multímea, se oprira in façi'a besericeii, — de unde Regele adresá publicului din façia urmatóriale cuvinte, rostite cu o vóce tare si fórté mişcata de impo-sant'a solemnitate.

— „Popórele, cari ingrigiescu monumentele loru, se ridica de ele singure, càci pretutindenea monumentele suntu povestirea vie a istoriei si oglind'a trecutului, semnele vederate pentru generatiunile viitóre. — Apíntirea faptelor renumite este in genere insemnata prin statue; in Romani'a inse Domnii cei mari au inaltiatu beserici voindu a intari ast'feliu mai multa credinti'a adeseori greu incercata prin navaliri pagânesci, si cá marturisire cà ceriulu singuru daruiesce isbânde, ocrotesce de primejdii. Intâlnimú dar' si in plaiurile maretie ale muntíloru, in vaile încântatóre ale tierii, númerose sânte locasiuri, cladite de vitejii si evlaviosii nostrii Domni, cari priviáu cu dreptu cuvêntu in beserica si povati'a s'a scutulu celu mai puternicu alu neamului romanescu. Neagoe Basarabu rezamându-se cu ardóre pe religie, hotarîsè se fie pre pólele Carpatíloru cea mai falnica beserica. Mesterulu Manole se pune la

lucru, calfe si zidari muncescu dî si nópte si in curêndu se ridica pre Argesiu in josu pre unu malu frumosu o cladire cum n'a mai fostu alt'a. La sântirea ei Voda intruni o adunare impunetóre. Patriarchulu Tiarigradului, patru metropoliti, toti Episcopii, toti, archimandritii tierii, egumenii din muntele Atosului, preste o mie de preoti eráu fačia la acêsta marétia serbare si numele de curtea de Argesiu resuná in totu Orientulu cá o minune vrednica de beseric'a resariténa. Asprimea vremei inse stricá sântulu locasiu, focu si cutremuru derfmasè partfle s'ale cele mai frumoése si mândr'a zidire erá amenintiata se fie nimicita; poporulu petrunsu de acel'asiu sêmziemêntu religiosu, care a spriginitu pre stramosii sei in tóte vijeliile, care a scapatu vétr'a loru de napadiri vrașmasiesci, nu a voitu cá acestu scumpu odoru se fie perdutu si derimatu. Natiunea darul o zestre bogata si astadi, dupa trei veacuri si jumetate. Curtea de Argesiu straluceste in vechi'a s'a splendóre, cá o nóua dovada cá doctrinile vetamatóre nu au potutu inadusi cuviosî'a in ânimile Romailoru si cá numai prin harulu lui Domnedieu se potu seversî fapte mari si bune. Noi, Regin'a si Eu, suntemu mândrii si fericiti, cá sub Domni'a Nóstra s'a redatu credintiosiloru acestu sântu si istoricu monumentu, care trebue se remâna de-a pururea adapostulu pravoslavniei si in care poporulu se se róge lui Domnedieu, cá se binecuvinteze scump'a nóstra Romanie". --

Sfêrsîndu acestu discursu M. S. Regele 'si redicá mân'a drépta spre ceriu, strigându „Traiéseca Romani'a!“ -- la ce multmea respunsè prin repetite strigate de: Traiéseca M. S. Regele si M. S. Regin'a! — ér' M. S. Regin'a luá de mâna si felicitá in modulu celu mai caldurosu pre augustulu seu soçiú, care erá fórté emotionatu.

Dupa ace'a ministrulu de cultu si instructiune publica d-nulu Sturz'a se adresá càtra Maiestátfle Loru Regele si Regin'a dicîndu:

— „Sire, Dómna!

„Cu totii suntemu adunati in giurulu Maiestátfloru Vóstre pentru o serbare marétia. Nu e numai veselî'a si bucurî'a, care face se salte ânimile nóstre, evlavi'a si credinti'a le inaltia si le purifica. Unu mare faptu s'a implinitu astádi. Celu mai maretiu locasiu Domnedieescu alu regatului s'a redeschisu credintiosiloru crestini, din temelia reinnoitu, infrumsetiatu si impodobitu: asia se si cadé se fia in têmpurile acestei glorióse domnii, cându redeseptati, Români inuragiati si impinsi de vócea puternica si petrundietóre a Maiestátfloru Vóstre, s'au pusu cu ardóre si cu doru mare la intarirea si marirea patriei. A fostu predestinatu acestu edificiu de-càtra atotu-puterniculu Dumnedieu, cá elu se stee cá unu semnu vecinicu alu celoru petrecute. — Cu greu si cu durere elu a fostu claditu precum ne-o spunu numerósele si ani-

mósele lui inscriptiuni. Cu greu si cu durere precum a fostu fundatu si statulu romanescu, cá si acest'a elu nu a fostu crutiatu de crudínea tîmpuriloru, cá si acest'a elu a fostu bâutuitu de ininici, cá si acest'a elu erá aprópe de perire, dar' cá si acest'a elu se inaltia astadi spre mirarea celoru din afara si spre intarirea nóstra celoru din launtru, fâra seamenu mai splendidu si mai lúminosu decâtu in trecutu. Strinsu legata i-a fostu totu-de-a-un'a sórtea de sórtea regatului. Fericitulu intru pomenire primulu ctitoriu, a asediatu in faci'a besericei patru pláci de pétra, ale caroru inscriptiuni trebuiáu se dee cunoscintia despre dîns'a si despre tíera; dóue din aceste pláci le-a umplutu Neagoe cu unu rostu, care ese din fundulu unei animi petrunsa de religiositate, pe a trei'a s'a vecinicitu numele Sierbanu Cantacuzino, a patr'a placa a remasu aprópe patru secolu muta asteptându se vorbésca si ea; astadi ea pórtá urmatórea scrisóre:

„Noi, Carolu I, cu mila lui Domnedieu si vointi'a nationala Rege alu Romaniei, vediéndu acést'a sánta beserica, care a fostu prad'a focuriloru, a cutremuriloru si a vrasmasiloru, lasata in parasire, unitu-Ne-am gândulu cu vointi'a celoru mai dinainte ctitori Eu Neagoe Basarabu Voivódu si Eu Radulu Basarabu Voivodu si am hotaritu in anulu dela Christosu 1875 alu Domniei Mele alu diecelea, a o scapá de nimicire. In diece ani de munca obosita, care n'a incetatu nici in tîmpulu marelui resboiu pentru neatárnare, am recladitu acést'a falnica, luminósa si minunata zidire cu ajutoriulu tierei intregi, dupa planurile si documentele ctitoresci, cu materialulu vechiu si cu celu nou, scóse din petrari'a dela Albestii Campu-Lungului, si s'a sevêrsitu in anulu mántuirii 1885, alu Domniei Mele alu dóuedieciulea, alu regatului Meu alu cincelea spre vecñica amintire a faptelorú, care au redicatu regatulu Romaniei la marire si intru pomenirea M-á, a iubitei Mele Soçii Elisabet'a Regin'a si a urmasiloru Nostrii precum si a Metropolitanului Primatu Calinicu Miclescu, a episcopului de Argesiu Ghendie, a presiedintelui consiliului Meu de ministrii Ioanu Bratianu, a architectului Andreiu Lecomte de Nouy si a intregului poporu alu acestei tieri. Binecuvintéza din ceriu, Parinte sfinte, acestu sántu locasiu alu Teu si-lu pastréza din nemu cá unu nepretiuutu odorú, amintindu dálele grele si tîmpurile de marire prin cari au strabatutu vértutea si voinici'a Romániloru, spriginindu-se pre stânc'a credintiei cátra Domnedieu, cátra patrie si cátra Rege.“

„Asia este! potemu díce, cá Domnedieu a reservatu binecuvéntarea s'a asupr'a acestui poporu, cáci dupa multe si numerate suferintie, le-a daruitu in sfêrsítu cármaciu insufetitú de iubire si de révna domnedieesca: tíer'a scie acést'a dela o margine a ei pâna la cea-alalta; ea scie, cá Voi, care stati in fruntea ei sunteti cá doi luceferi stralucitori, spre care ochii nostri se potú uitá cu iubire, cu respectu, cu incredere si cu credintia. — Ai

inaltiatu, Sire, poporul român în ochii sei proprii și în ochii
lumei; uitasemu se ne jertfimu vietiele pentru patri'a, pre care o
iubiámu din adênculu sufleteloru nóstre și ne-ai condusu unde erá
victori'a mai grea de capetatu cá astufeliu datorimu ce'a ce amu de-
venitu, unu Regatu respectatu, plinu de vietia și de putere, numai
nóue insine. Regelui nostru și lui Domnedieu. Nimicu nu ai cru-
liatu pentru a intari acést'a tíera și ai pusu o rara intieptiune
și mari silintie, cá se inalti totu mai susu neamulu românescu,
saditu aci de celu mai mare imperatu alu lumei autice. Dimpreuna
cu regatulu ai redicatu, Sire, și beserica stramosiésca și ai asie-
diatu-o pre base canonice, facându cá autocefali'a ei se fie recu-
noscuta de intrég'a crestinatate; astu-feliu i-ai redatu vechiulu ei
prestigiu. Cá semnu palpabilu alu acestui asiediamêntu, prin vointi'a
și impulsivnea Maiestatii Vóstre, tíer'a a recladitu sânte beserici
cadiute în ruina, între cari acést'a, a episcopiei de Argesiu, e
cea mai insemnata. Înainte de trei decenii, reedificarea acestui
edificiu ar' fi fostu o imposibilitate, nu s'ar' fi gasitu midiolóce
materiale pentru o lucrare atátu de mare și întreprinderea ar'
fi fostu considerata cá o indrasnéla, pre care nimene nu ar' fi fostu
în stare a-o aduce la capetu; acumu în diece ani, sub puter-
niculu indemnu alu Maiestatii Vóstre și sub directiunea unui nou
mesteru Manole, s'a redicatu ochiloru nostri acestu giuvaeru alu
credintiei în Domnedieu și alu iubirei de patrie, dotatu cu vestminte
și odóre sfinte între cari posteritatea, cá și noi va admirá evan-
geli'a lucrata cu atát'a pietate și maestría de fal'a femeiloru ro-
mane, de Regin'a Elisabet'a. Astu-feliu numele Vostru, Sire a de-
venitu pentru Romani unu talismanu, care duce din isbânda în
isbânda, ér' în viitoriu, elu va fi iubit și adóratu de urmasii nostri,
cá numele acelu mare Rege, care a fondatu puterniculu regatu
romanu. — Depunêndu la petiórele Maiestatii Vóstre din partea
tíerei întregi aceste sêntieminte de recunoscintia întru acestu
momentu solemnu și sântitu, indeplinescu o datorie a tuturor'a.
Se trairi multi ani spre binele, spre intarirea, spre fericirea Re-
gatului romanescu. Se traésca Maiestátile lor! Se traésca dinasti'a
romanésca! Se traésca Romani'a!" —

Aceste urari au fostu desu repetíte de poporul entusiasmatu.

Apoi marele nostru poetu, bardulu dela Mircesti, dlu Vesile
Alexandri recitá acést'a prea-frumósa

O d a :

I.

Românu 'n têmpuri de resbóie
Pentru-alu seu tiermu din mosi-stramosi
Versá totu sângele-i síróie
De se umbriá sub nourii rosi.

Elu incliná mândr'a s'a frunte
Numai la Ceriu, voindu pe locu
Se stee 'naltu precátu unu munte
Intre-a lui tiéra si 'ntre focu.

II.

Apoi in tîmpuri de cãdere,
Cãtu erã ceriulu ne-'nduratu,
Elu stá pe gãnduri in dorere
De mari risipuri radîmatu.
Si ascultá plînu de uimire
Glasulu loru tainicu sioptitoriu,
Ce-i pomeniã de-a lui mãrire
Si in trecutu si 'n viitoriu.

III.

Romãnu 'n tîmpu de resuflare
Cu alu seu palosiu vitejescu
Clãdiã multu trainice altare
Sub scutulu Domnului cerescu,
Cã se privésca lumi si sóre
Cum neamulu seu si-a lui cladiri
In veci remãnu neperitóre
Printr'-ale lunei sguduiri.

IV.

Cum, de mesur'a multu marétia
A numelui ce-a moștenitu,
Elu stá cu sórtea-i façia 'n façia,
Ea crâncena, elu neclintitu!
Èr' cându suflã vîntu de peire,
Cum elu in cale-i falnicu stá,
Si pentru a tiei mântuire
Vîntulu opriã si-lu infruntã.

V.

Curte de Argesiu! cá si tine
Aprópe-a fostu elu de mormêntu,
In ochii Lifteloru straine
Pareãti voi stersu de pre pamêntu;
Dar' cãtu unu stîlpu e in pecióre
Nu cade tîmplulu dèrimatu,
Si nici unu neamu viteazu nu móre
Cãtu elu mai are-unu fiu barbatu.

VI.

Unu singuru omu de viétia tare
Pórta in sinu mii de ómeni tari,
Precum o ghinda in cóje-i are
Unu verde codru de stejari.
Ér' prin iubirea de mosie
Si prin credinti'a 'n Domnedieu
Unu omu platesce câtu o miie,
Stapânu pe viitoriulu seu.

VII.

Asia tu, Curte legendara,
Asia tu, dragu Românu poporu,
In curs'a sórtei multu amara
V'atí datu unu sacru ajutoru,
Si iéta-ve adi ér' cu fala
Stralucitorii prin haru crescu,
Elu sub o mantie regala,
Tu sub vestmântulu ângurescu.

VIII.

Elu vine — O! sfânta monastire,
Cu bratiile pline de cununi,
Dupa trei secolí se te-admire
Cá pe-o minune 'ntre minuni.
O! monumentu, sórtea ti-e mare!
Sub neosiu Domnu ai fostu claditu,
Si 'n mândr'a-ti nóua realtiare
Adí sub unu Rege esti sfintitu!

IX.

Privesce 'n giuru, privesce 'n zare
Umbrele mari a celoru morti,
Care-ti tramitu o inchinare
De pe-ale veciniciei porti.
Marirea t'a este deplina;
Geniu a fostu numele teu.
Esti demnu de-o natie crestina,
Esti demnu locasiu de Domnedieu!

La finirea acestei'a dlu V. Alexandri a fostu felicitatu de suverani si notabilitatíle presente si acclamatu cu entusiasmú de poporu. — Dupa ace'a Regele si Regin'a descinsera in Curtea Catedralei, unde Regele trecu in revista trupele de parada, cari aclamara pe Suverani si cari apoi avendu in fruntea loru pe generalii

G. Anghelescu si M. Vladescu, defilara in cea mai buna ordine pe dinaintea Suveraniloru. Regele si Regin'a intrunira apoi in giurulu loru poporulu si cu afabilitatea loru obic'nuita, se intretienura cu satenii, càror'a le impartí od'a d-lui V. Alexandri, publicata intr'o fórte lucsósa brosiura, formatu mare, avendu atátu pe coperta câtu si in lontru fotografi'a maretiiu monumentu. — Este preste potintia a descrie bucuri'a si entusiasmulu sateniloru, vediendu in midiuloculu loru pe iubittii loru Suverani:

La 2 óre Regele si Regin'a esíra din curtea Catedralei si se indreptara spre localulu seminariului, unde erá pregatita o mésa la care Suveranii binevoira a intr'uní clerulu, corpulu diplomaticu, ministrii si tóte notabilitatile ce eráu de façia. — La acestu dejunu dlu Gusti, vice-presiedintele Senatului, redicá unu toastu, care entusiasmá in gradulu celu mai mare pe asistenti. Betrânuulu poetu alu Iasiloru dovedí si cu acésta ocaziune, cà are totu anima tēnera. Éta acestu toastu:

— „Dati cupele de auru, cupele de argintu ale lui Neagoe-Voda, cá se serbatorimu cu ele la acésta dí stralucita, care cu dragoste ne desfasiura si acumu scump'a s'a memorie, desí suntu trecute preste trei vécuri, jumetate si mai bine. Este santa si miraculósa beserie'a s'a Curtea-de-Argesiu, la a càrei restaurare Capulu tierei ne-a intr'unitu. De abiá câteva'a díle suntu de cându pe resfatiatele câmpii ale Buzenlui in midiuloculu a míi de cavaleri la scól'a vitejieii strabune, se vedé alergându si priveghiându marele Capu alu armatei nóstre; a dóu'a séu a trei'a dí sburá in midiuloculu marei cetati a lui Bucuru, la scól'a luminei, inaugurându unu focaru de invetiamentu; astadi este aci la pólele altariului seculariu, plecându-si cu umilintia fruntea inaintea puterii Domnedieesci la acésta santa scóla a credintiei nóstre strabune, din alu carui pragu cu vóce umila, dar' detunatóre, aréta marirea Domnedieesca poporului betrânu si tēneru si armatei, marturisindu-o si invocându-o de a protege in veci Români'a, care cu tarie crede in ea. — — „Acésta vóce este a Regelui nostru, dar' alaturea cu elu priviti pe acésta femeie, pe a càrei'a frunte Corón'a regala stralucesce cu atát'a vrednicie; priviti pe acésta femeie, a càrei'a façia se impodobesce de vèrtuti crestine: ea î-i dulce mângaiere seraciloru, e mâna ingrigitóre si tamaduitóre bolnaviloru, e sora de caritate si mama de orfani: pietatea sufletului Seu a facutu cá cu fragedele, dar' maestrele S'ale mâni, se se depuna astadi la acestu maretiiu altariu pretiosulu prinosu si tesauru crestinescu, unu evangeliu scrisu si bogatu ornamentatu de feme'i'a Regina. Acumu, cându la acésta mésa se frânge si se mânânca pânea tarii si se bea vinulu bucuriei, de nu vedu cupele lui Neagoe Voda, avemu animi curate si buze neintinate, cu cari bēndu se strigamu: Glorie besericeii nóstre; scumpa si neperitóre amintire fundatoriloru Curtiei

de Argesiu; mare si fericire Vóue Rege Carolu si Regina Elisabeta. Traiesca Români'a!" —

Dupa dejunu Regele si Regin'a s'au reintorsu la Catedrala, unde admirându inca odata acestu maretiu monumentu, si-au scrisu cu mân'a proprie numele spre amintire intr'o condica, în care 'si scrisera apoi numele si clerulu, ministrii straini, ministrii tierעי si mare parte din poporu. Apoi se reintórsera la resiedinti'a regala. Cortegiulu regalú mergeá la pasu din caus'a multimei, care in totu percursulu aclamá pe Suverani. In piati'a cea mare a orasiului cântá music'a si o hora mare de tierani si tierance erá intinsa. La 4 óre Regele si Regin'a au esítu prin orasiu in trasura si s'au preumblatu pre sioséu'a Râmniculu-Vâlcea. — La reintór-cere Suveranii au visitatu pe Episcopulu de Argesiu Ghenadie, cu care impreuna au visitatu beseric'a Domnésca, o beserica de pétra cladita cu 200 ani inaintea Curtiei de Argesiu si scól'a din curtea acestei beserici. — Dupa ce au admiratu interiorulu acestui santu locasiu, Regele si Regin'a au esítu in curte si au visitatu mormintele. Apoi s'au dusu la scóla, unde au binevoitu se distribue elevorú brosiuri cu istoriculu Catedralei Curtiei de Argesiu.

La 5^{1/2} Regele si Regin'a au primitu Inaltulu Cleru, ér' la 7 óre s'au datu dóue prândiuri, unulu la palatu si altulu la seminariu. La prândiulu dela palatu au fostu invitate 36 persóne. La prândiulu dela seminariu au fostu invitati Clerulu, corpulu diplomaticu, ministrii, generalii si altii. Episcopulu de Argesiu, Ghenadie, a redicatu unu toastu pentru Regele si Regin'a; unu alu doilea toastu a fostu redicatu de ministrulu Sturdza pentru corpulu diplomaticu. La acestu toastu a respunsu comitele Tornielli, ministrulu plenipotentiaru alu Italiei, care in calitatea s'a de decanu alu corpulu diplomaticu, si-a esprimitu admiratiunea s'a pentru maretiulu monumentu religiosu si adúnc'a impresiune ce i-a produsu solemnitatea santirei s'ale. Sér'a a fostu o nóua manifestatie cu tortie si musica a multimei imense, ér' pe unu delu din faci'a palatului se trasera focuri de artificii. Veseli'a tienù pâna târdfu nóptea. La 10 óre Regele si Regin'a se retrasera in apartamentele lorú, — dupa ce mai antâiu se aratasera de mai multe ori la feréstra pentru a multiami poporului, cu totulú transportatu de bucurie si care continuu aclamá pe Suverani.

Totu Domineca, dupa serviciulu santirei, s'a servitu poporului in curtea seminariului, din partea ministeriului cultelorú si a Episcopului Ghenadie o mésa in care s'au ospetatu mfi de locuitori. Pentru acésta mésa s'au taiatu 7 vaci si s'au intrebuintiatu 5000 de pâni. — A dóu'a di, Luni, la 7 óre diminéti'a, s'a facutu s. liturgie in beseric'a catedrala si pomenirea ctitorilorú pintr'unu parastasu. Panachid'a s'a facutu de Episcopulu de Argesiu, care a cetitu si motivele de deslegare la mormintele ctitorilorú, aflate

chiar' in interiorulu catedralei si audindu-se semnalulu sosirei Regelui si Reginei, cari veniáu in trasura, escortata de unu escadron de calarasi, pentru a asistá la punerea pietrei fundamentale a palatului episcopalu, Episcopulu de Argesiu, incungiuratu de cleru a intimpinatu pe Regele si Regin'a in midiuloculu curtii si cu totii s'au indreptatu spre loculu dela spatele altariului, unde se va redicá noulu palatu si unde se aflá preparata o mésa, acoperita cu o póla de stofa brodata cu firu, pe care eráu asiediate unu vasu de argintu cu apa, s. Evangelie si Crucea si dóue sfeşnice cu luminari aprinse. In faci'a acestei mese se afláu asiediate pe unu covoru dóue Tronuri imbracate in stofe nationale pentru Suverani.

Santírea apei se incepù prin Episcopulu de Argesiu in presentí'a Suveraniloru, a ministriloru tierei, a inaltului cleru neoficiantu, si a unui fórté numerosu publicu. In timpululu acest'a architectulu Lecomte a presentatu Regelui si Reginei câte o mistrie de argintu cu inscriptiuni pe densele, si legate cu panglici tricolore pe cari Suveranii le-au tienutu in mâni pana ce s'au coborítu la punerea pietrei fundamentale. — Dupa santire Episcopulu Ghenadie a presentatu spre sarutare s. Cruce Regelui si Reginei, pe cari i-a stropitu cu apa santita, stropindu de asemenea Inaltulu cleru, ministrii si poporulu.

Apoi Episcopulu de Argesiu, impreuna cu Regele si Regin'a, Metropolitulu Moldovei, Episcopulu Buzeului si ministrii, s'au coborítu la loculu sapatu pentru punerea temeliei, unde Regele si Regin'a au fostu mai antâiu incinsi cu câte unu siurtiu de atlasu albu si dupa-ce s'au pusu intr'unu tubu masivu de metalu de inasa si Regin'a planulu si inscripti'a palatului episcopalu cu mai multe monete nationale si inchisu cu unu capacu, acest'a a fostu asiediatu de Suverani in loculu pregatitu pentru temelie, stropindu-se tubulu si loculu cu aiasma de insusi Episcopulu de Argesiu; s'a acoperitu acelu tubu cu o placa de metalu, in giurulu cărui'a Regele si Regin'a au pusu cu mistri'a varu si caramida, Regele la capetulu de susu si Regin'a la celu de josu, ér' in partile laterale si midiulocu varulu si caramidile au fostu asiediate de Metropolitulu Moldovei, de Episcopulu de Argesiu, de episcopulu Buzeului si de ministrulu cultelor. — — Apoi Regele si Regin'a, impreuna cu clerulu si cu persónele ce se coborísera, se retrasera in faci'a locului temeliei, unde unu fotografu fotografiá acésta soiemnitate, ér' Lecomte acoperi temeli'a cu o lespede. — Dupa ace'a Regele si Regin'a se suira in trasur'a regala si se reintórsera la resiedinti'a regala. — Aici Regele si Regin'a se suira in o alta trasura deschisa, trasa de 8 cai, si se reintórsera la Pitesci, condusi pana la bariera de intrég'a populatia, care a uratu caletorie buna Suveraniloru manifestându-le din nou simtiementele adêncei loru recunoscintie si a víei loru bucurii, cà i-au avutu de óspeti in midiuloculu loru in tempu de dóue dñle.

DIVERSE.

Două institute de creditu romanesci voru se se infientieze in curîndu. Unulu 'lu infientieza Româniî din Turd'a si giuru su numirea „*Ariesiana*.“ Capitalulu foundationalu va fi din 50 mii impartitu in 1000 de actii à 50 fl. Subscrierile de actii cu 5 fl. de actie + câte 1 fl. taxa de inscriere, suntu a se face pâna la 1 Ianuariu 1887 la dlu Dionisiu Sterc'a-Siulutiu jude regiu ia pensiune. — Celu-alaltu 'lu infientieza Româniî din Aradu si giuru. Capitalulu foundationalu va fi din 100—200 mii impartitu in 1000—2000 actii à 100 fl. — Iustitutele de creditu si economii contribuindu fôrte multu la inaintarea bunei-stari materialî si morali chiar' a unui poporu — nu potemu decâtu se ne bucuramu de fericit'a idea ce in tempulu din urma a inceputu a ocupá terenu din ce in ce mai mare la noi, intielegemu ide'a de-a infientiá pretutindeni unde numai se pôte ast'feliu de iustitute, menite a dá individiloru sirguinciosi capitalulu de lipsa la intreprinderi cu folosu si a depriade multimea la economia si crutiare.

Din Albanî'a a cercetatu nu de multu redactiunea „Luminatoriulu“ (din Timisiôr'a) unu tîneru comerciantu românu, frumosu si desceptu, cu numele Christu Nicola Scevola. Din orasiulu Metiovo, a venitu in tiér'a nôstra cá se invetie limb'a germana despre care in patri'a s'a — precumu ne spune — nici cá se scie cá exista. Ne-a surprinsu — scrie „Luminatoriulu“, — in modu placutu limb'a româna pe carea o vorbiá acestu tîneru si pre carea noi pâna astali n'amu audit'o din grain viu. Ne poteámu intielege cu densulu perfectu in limb'a româna. La intrébarile nôstre ni-a descoperitu tînerulu, cá poporulu vorbesce intru tôte asemenea cá densulu; cá in Albanî'a in fie-care satu este scóla romanésca, prunciî umbla la scóla si primescu instructiune in limb'a romanésca; ei suntu de legea „pravoslavnică“, besericile loru suntu cá si ale nôstre, dar' nu asiá frumóse, inse cu multu mai mari, si in díle de domineci si serbatori suntu asiá de pline de poporu, incâtu nu inchepu toti credintiosii. In besericile loru cânta copilasii de scóla, ba inca in timpulu mai nou s'au introdusu si music'a instrumentala in beserici, unu feliu de „fortepiano.“ Preotii loru au asemenea portu cá ai nostri orientali, numai câtu, in' locu de pelarii. pórta camilafca. In díle de domineci si serbatori „nes se lucra, nes se pune ól'a la focu la noi“ — díce tînerulu Scevol'a! Stapeñirea e turcésca si volnicésca. Ni-a aretatu pasportulu carele e facutu numai in limb'a turcésca, desi pe o lature a tipariturii este tecstu frances. Turculu a subscrisu si acestu tecstu, dar' rubricile n'a voítu se le umple.

Ioann Gulovich, canonicu in Gherl'a, a muritu.

Proprietariu, Redactoru si Editoru: Niculae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a. Imprinari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu. 1886.